

Kallelse till kommunfullmäktige

Nämnd Kommunfullmäktige
Tid Torsdagen den 28 november 2024 klockan 18.00
Plats Kammarsalen, Habo kommunhus

Föredragningslista

Nr Ärende

1. Upprop och godkännande av dagordningen
2. Val av justerare
Tid för justering: onsdag 4 december kl. 16.00
3. Budget 2025
Föredragande: Johan Bokinge, ekonomichef
4. Program för Trygghet och säkerhet - antagande
5. Föreskrifter för avfallshantering June Avfall och Miljö AB
6. Avfallstaxa 2025
7. Svar på motion om att införa fixartjänst för pensionärer och personer med funktionsnedsättning
8. Avsägelse och val av ny ledamot och andre vice ordförande i kommunstyrelsen, samt val av kommunalråd
9. Avsägelse och fyllnadsval av ledamot i barn- och utbildningsnämnden
10. Rapportering av ej verkställda beslut
11. Medborgarförslag om att bygga biogasstation i Habo kommun



Lisbet Bärenholdt
Ordförande



Frida Wahlund
Sekreterare

§ 109 Budget 2025

Diarienummer KS24/288

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta förslag till upprättad budget för 2025 och ramar för 2026-2027

att fastställa skattesatsen för år 2025 till 22:17 kronor

att den långfristiga upplåningen som mest får uppgå till 520 000 000 kronor samt

att det utöver kommunens långfristiga upplåning får ske tillfällig upplåning med högst 50 000 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Budgetberedningen har tagit fram ett förslag till budget för år 2025 med plan för åren 2026 och 2027.

Resultatet i den föreslagna budgeten uppgår till 29 844 000 kronor, för år 2025.

Arbetsutskottet föreslår kommunfullmäktige att anta förslag till upprättad budget för 2025 och ramar för 2026-2027, att fastställa skattesatsen för år 2025 till 22:17 kronor, att den långfristiga upplåningen som mest får uppgå till 520 000 000 kronor samt att det utöver kommunens långfristiga upplåning får ske tillfällig upplåning med högst 50 000 000 kronor (KSAU 2024-10-29 § 87).

Kommunstyrelsens behandling

Tomas Brusberg (S) redogör för Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag till budget och yrkar att 110 000 kronor avsätts till förstärkning av vaktmästeri, att 4,5 miljoner kronor respektive 2,5 miljoner avsätts till personalbehov (ökade vistelsetider) i förskola respektive fritidshem, att 500 000 kronor avsätts till bibliotekarie samt att 888 000 kronor avsätts till äldreomsorg. Utöver detta föreslås att 2,9 miljoner kronor av ett statligt bidrag (bidrag för att minska antalet timanställda inom vård och omsorg) används till övergripande äldre- och funktionshinderomsorg och hälso- och sjukvårdsenheten, arbetsskor, äldreomsorg, funktionshinderomsorg samt individ- och familjeomsorg. Förslaget ger ett resultat på 20 546 000 kronor för 2025.

Susanne Wahlström (M) säger att majoriteten och oppositionen var överens om att ligga på ett lågt resultat för 2024 samt ett högre resultat kommande år. Majoriteten vill ha långsiktighet och inte bygga budgeten på osäkra prognoser. Susanne Wahlström yrkar bifall till arbetsutskottets förslag.

Olle Moln Teike (SD) redogör för Sverigedemokraternas förslag till budget och säger att det är inte mycket som skiljer från majoritetens förslag. Sverigedemokraternas förslag till budget innebär minskad kostnad för partistöd och arvode till politiker med 380 000 kronor, att tjänsten som miljöstrateg tas bort, att antal kommunikatörer minskas med en tjänst, gratis trygghetslarm samt gratis digital tillsyn.

Sverigedemokraternas förslag till investeringsbudget innebär att delar av projektet för trafiksäkerhetsåtgärder som rör trafik hinder tas bort med 650 000 kronor samt att medel för markinköp tas bort med 5 miljoner kronor.

Sammanlagt ger Sverigedemokraternas förslag ett resultat på 31 204 000 kronor. Olle Moln Teike yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag.

Anders Rickman (L), Helena Persson (C) och Hans Jarstig (KD) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag.

Beslutsgång

Ordförande finner att det inte finns några säyrkanden gällande skattesats eller långfristig upplåning men att det finns tre förslag gällande budgeten i övrigt, dels arbetsutskottets förslag, dels Socialdemokraterna med fleras förslag och dels Sverigedemokraternas förslag.

Ordförande utser arbetsutskottets förslag till huvudförslag. Därefter ställer ordförande proposition på Socialdemokraterna med fleras förslag och Sverigedemokraternas förslag och finner att kommunstyrelsen utser Socialdemokraterna med fleras förslag till motförslag.

Därefter ställer ordföranden proposition på arbetsutskottets förslag och Socialdemokraterna med fleras förslag och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

§ 111 Program för Trygghet och säkerhet - antagande

Diarienummer KS24/250

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Program för trygghet och säkerhet 2024-2027 med tillhörande delprogrammet Civil beredskap, samt uppdrar åt kommunstyrelsen att svara för uppföljning och vid behov göra mindre förändringar i programmen.

Beskrivning av ärendet

Ett program för trygghet och säkerhet har tagits fram för åren 2024-2027. Programmet omfattar åtgärder mot oönskade händelser i form av brott, olyckor, bränder och andra händelser som kan leda till kriser. Som underlag till programmet är en riskanalys, samt en risk- och sårbarhetsanalys, framtagen.

Delar av programmet finns reglerat i lagstiftning. Program för trygghet och säkerhet tillsammans med delprogram Civil beredskap utgör styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap enligt *Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*, samt utgör även styrdokument enligt överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Program för trygghet och säkerhet tillsammans med delprogram Brandsäkerhet och operativa insatser utgör handlingsprogram enligt *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor*. Detta delprogram reviderades 2022 med anledning av en lagändring och det gäller fortfarande.

Program för trygghet och säkerhet samt delprogrammet Civil beredskap har remitterats till samtliga nämnder, kommunens helägda bolag, kommuner i länet samt samverkande organisationer och myndigheter.

Arbetsutskottet föreslår kommunfullmäktige besluta att anta Program för trygghet och säkerhet 2024-2027 med tillhörande delprogrammet Civil beredskap, samt uppdrar åt kommunstyrelsen att svara för uppföljning och vid behov göra mindre förändringar i programmen (KSAU 2024-10-29 § 94).

Kommunstyrelsens behandling

Anders Rickman (L) yrkar bifall till arbetsutskottets förslag.

Program för trygghet och säkerhet

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta Program för trygghet och säkerhet 2024-2027 med tillhörande delprogrammet Civil beredskap, samt uppdrar åt kommunstyrelsen att svara för uppföljning och vid behov göra mindre förändringar i programmen.

Beskrivning av ärendet

Ett program för trygghet och säkerhet har tagits fram för åren 2024-2027. Programmet omfattar åtgärder mot oönskade händelser i form av brott, olyckor, bränder och andra händelser som kan leda till kriser. Som underlag till programmet är en riskanalys, samt en risk- och sårbarhetsanalys, framtagna.

Delar av programmet finns reglerat i lagstiftning. Program för trygghet och säkerhet tillsammans med delprogram Civil beredskap utgör styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap enligt *Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*, samt utgör även styrdokument enligt överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Program för trygghet och säkerhet tillsammans med delprogram Brandsäkerhet och operativa insatser utgör handlingsprogram enligt *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor*. Detta delprogram reviderades 2022 med anledning av en lagändring och det gäller fortfarande.

Program för trygghet och säkerhet samt delprogrammet Civil beredskap har remitterats till samtliga nämnder, kommunens helägda bolag, kommuner i länet samt samverkande organisationer och myndigheter.

Remissredogörelse

Flera av remissinstanserna har meddelat att de inte har några synpunkter på

programmet.

Byggnadsnämnden har påpekat att deras ansvarsområde även berör arbetet med att förebygga naturolyckor, brandsäkerhet och trafiksäkerhet. Detta har tydliggjorts i dokumentet.

Barn- och utbildningsnämnden föreslår att följande särskilda satsningar stryks då tid inte finns för att genomföra dem i skolverksamheten:

- Trafiksäkerhetsutbildning på lågstadiet, säker cykling för årskurs 3, cykelhjälm, trafikvett, attityder och mopedåkning, alkohol och trafik, årskurs 7-9.
- Information till föräldrar i årskurs 8 med fokus på moped och hjälmanvändning.

Dessa särskilda satsningar har därför strukits.

Flest synpunkter har inkommit från länsstyrelsen. De kommenteras nedan.

Länsstyrelsen synpunkter på Trygghet och säkerhet:

- Under rubriken Definitioner av trygghet, säkerhet och risk bör begreppet risk definieras som sannolikheten för en oönskad konsekvens av en händelse samt konsekvensens storlek.
Kommentar: Den definition av risk som använts är ”sannolikheten för att en viss händelse inträffar”. Den definitionen har vi valt att behålla.

- Under rubriken Fallprevention på sida 11 redovisas statistik för åren 2019 – 2021 samt 2016–2021. Ett förslag, om möjligt, är att även inkludera statistik för 2022 och 2023.
Kommentar: Det hade varit önskvärt med färskare statistik, men det har vi tyvärr inte fått fram.

- Under rubriken uppdrag och ansvar för naturolyckor på sidan 17 bör även Länsstyrelsen nämnas som en aktör i länet med ansvar inom området. Även om Länsstyrelsen är en del av F-samverkan bör Länsstyrelsen stå utskrivet som egen aktör i och med ansvar och arbete med klimatanpassning, klimat- och sårbarhetsanalys (KSA) för länet med mera.
Kommentar: Vi håller helt med, det är ändrat.

- Under rubriken Bakgrund brandsäkerhet och operativa insatser nämns en ökning av antalet bränder/tillbud 2015 på en nationell nivå. Det hade varit intressant att ge läsaren en kort bakgrund kring vad det berodde

på. Ytterligare skulle det kunna förtydligas att sotning ingår under beskrivning av den förebyggande verksamhet som bedrivs i kommunen.

Kommentar: Vi vet inte vad ökningen av bränder fram till 2015 beror på och har därför inte skrivit något om det. Vad gäller sotning så fanns det redan med men utskrivet som "rengöring" vilket är den korrekta benämningen. En förtydligande parentes har lagts till.

- Civil beredskap, sida 30. Här är ett förslag att även inkludera mål 16 i agenda 2030.

Kommentar: Ändrat.

Länsstyrelsens synpunkter på Civil beredskap

- Under rubriken Det svenska civila beredskapssystemet. Detta stycke bör förslagsvis döpas om till Det svenska beredskapssystemet då Sveriges beredskapssystem idag består av två delar – krisberedskap och totalförsvaret. Totalförsvaret i sin tur består av två delar – civilt försvar och militärt försvar. Ett förslag är också att komplettera stycket med innebörden av totalt försvar och militärt försvar. Detta för att förståelsen för Sveriges beredskapssystem ska tydliggöras. En beskrivning av det svenska beredskapssystemet återfinns bland annat i sin helhet på Regeringens hemsida.

Kommentar: Rubriken har ändrats enligt länsstyrelsens förslag. En beskrivning av vad totalförsvaret är finns redan.

- I dokumentet nämns att frivilliga organisationer kan nyttjas vid kris- och krigshändelser. Ett förslag är att fördjupa hur Habo kommun idag arbetar samt hur kommunen vill arbeta med frivilliga framöver.
Kommentar: Vi har valt att inte kommentera i det här dokumentet. Möjligtvis kan informationen istället höras hemma i Plan för hantering av civil beredskap som är underliggande dokument till detta program.

- Under rubriken Ansvarsfördelning under höjd beredskap - Höjd beredskap: "Krisledningsnämnden har ingen funktion under höjd beredskap" – denna mening bör tas bort eller skrivas om eftersom krisledningsnämnden kan ha en tydlig roll under skärpt beredskap. Dock är det tydligt att krisledningsnämnden inte har någon roll under högsta beredskap då krigsorganisationen är aktiverad.

Kommentar: Meningen har tagits bort.

- Det är inte helt tydligt om kommunens beredskapsplanering enbart syftar till beredskapsplaner för höjd beredskap. Det är positivt att planeringsarbetet för civilt försvar är planerat. Det är dock viktigt att

betona att planeringsarbetet är en del av det civila försvarsarbetet som ska genomföras innan totalförsvaret aktiveras.

Kommentar: Vi håller inte med utan tycker det är tydlig att planen avser både Habo kommuns krisberedskap under fredstid (del 1) och Habo kommun under höjd beredskap (del 2).

I övrigt har det även inkommit synpunkter av formaliakaraktär. Den typen av ändringar har också gjorts i programmet.

Gustav Andersson
Ställföreträdande räddningschef

Frida Wahlund
Kansli- och kommunikationschef

PROGRAM FÖR TRYGGHET OCH SÄKERHET 2024-2027

Antaget av kommunfullmäktige den 28 november 2024 § X

Innehåll

Inledning.....	5
Definitioner av trygghet, säkerhet och risk	5
Riskanalys	7
Skydd mot olyckor	7
Civil beredskap.....	7
Intern säkerhet	7
Brottsförebyggande arbete	8
Suicidprevention.....	8
Våld i nära relationer.....	8
Ansvar och uppföljning.....	8
Förkortningar.....	8
Strategiskt hållbarhetsarbete	9
Fallprevention.....	11
Bakgrund fallprevention.....	11
Syfte	11
Uppdrag och ansvar för fallprevention.....	11
Strategiskt hållbarhetsarbete	12
Suicidprevention.....	13
Bakgrund suicidprevention	13
Syfte suicidprevention.....	14
Uppdrag och ansvar suicidprevention	14
Strategiskt hållbarhetsarbete	15
Naturolyckor.....	16
Bakgrund naturolyckor.....	16
Syfte naturolyckor	16
Uppdrag och ansvar för naturolyckor.....	17
Strategiskt hållbarhetsarbete	17
Brandsäkerhet och operativa insatser	18
Bakgrund brandsäkerhet och operativa insatser.....	18
Syfte brandsäkerhet och operativa insatser	19
Uppdrag och ansvar för brandsäkerhet och operativa insatser.....	20
Strategiskt hållbarhetsarbete	20
Vattensäkerhet.....	22

Bakgrund vattensäkerhet	22
Syfte vattensäkerhet	22
Uppdrag och ansvar för vattensäkerhet	22
Strategiskt hållbarhetsarbete	22
Trafiksäkerhet.....	24
Bakgrund trafiksäkerhet	24
Syfte trafiksäkerhet	24
Mål	24
Uppdrag och ansvar för trafiksäkerhet	25
Strategiskt hållbarhetsarbete	25
Civil beredskap.....	27
Bakgrund civil beredskap.....	27
Syfte civil beredskap	29
Uppdrag och ansvar för civil beredskap.....	30
Strategiskt hållbarhetsarbete	30
Intern säkerhet	31
Bakgrund intern säkerhet	31
Syfte intern säkerhet.....	31
Uppdrag och ansvar för intern säkerhet	31
Strategiskt hållbarhetsarbete	32
Brottsförebyggande arbete	33
Bakgrund brottsförebyggande arbete	33
Syfte brottsförebyggande arbete.....	34
Uppdrag och ansvar för brottsförebyggande arbete	34
Strategiskt hållbarhetsarbete	34
Våld i nära relationer.....	36
Bakgrund våld i nära relationer	36
Syfte våld i nära relationer	36
Uppdrag och ansvar för våld i nära relationer.....	37
Strategiskt hållbarhetsarbete	38

Inledning

En trygg och säker kommun är en viktig del av kommunens kvalitet. Arbetet med trygghet och säkerhet är till för att skydda människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, miljö, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Orden trygghet och säkerhet används många gånger tillsammans och tolkningen av begreppen är många. I programmet för trygghet och säkerhet menas med säkerhet frånvaro av oönskade händelser, skador eller andra negativa konsekvenser. Med trygghet menas frånvaro av upplevd oro. Trygghet kan således uppnås dels genom att den faktiska säkerheten ökar och dels genom åtgärder som ökar själva känslan av att trygghet ökar.

Trygghet och säkerhet i Habo kommun uppnås genom:

- att den enskildes egen förmåga stärks genom utbildning och information
- ett brett och samordnat förebyggande arbete mot brott, olyckor och kriser
- att en god förmåga att agera vid inträffade olyckor och kriser upprätthålls
- samverkan med civilsamhället, andra myndigheter, organisationer och näringsliv
- att tillsyn och kontroll av byggnader och anläggningar genomförs ur ett olycksförebyggande perspektiv
- ständig förbättring genom uppföljning och analys

Program för trygghet och säkerhet är framtaget med beaktande utifrån hållbar utveckling, genus samt barn- och äldreperspektiv.

Enligt särskilt lagkrav och överenskommelse mellan stat och kommun finns till detta Program för trygghet och säkerhet tillhörande delprogram för *Operativ räddningstjänst och Förebyggande brandsäkerhet* samt *Civil beredskap*.

Definitioner av trygghet, säkerhet och risk

Med säkerhet avses frånvaro av oönskade händelser, skador eller andra negativa konsekvenser.

Med trygghet avses frånvaro av upplevd oro. Trygghet kan alltså uppnås dels genom att den faktiska säkerheten ökar, dels genom att åtgärder som ökar känslan av trygghet ökar.

Med risk i detta dokument avses sannolikheten för att en viss händelse inträffar.



Figur 1: En schematisk bild över framtagandet av programmet.

Risikanalys

En risk är en möjlig händelse eller omständighet som kan göra det svårare att utföra den uppgift som ska utföras. Därför behövs vid planering för genomförandet av uppgiften också analyseras vilka risker som vi kan utsättas för. Riskerna ser olika ut och vissa vuxna och barn behöver mer stöd än andra för att kunna tillgodogöra sig kommunens tjänster på ett likvärdigt sätt. Därför behöver risikanalysen synliggöra fler diskrimineringsgrunder än kön som variabler, såsom exempelvis funktionsnedsättning, könsidentitet och etnicitet så att åtgärderna blir bästa möjliga. Riskanalysen är en av flera analyser som sammanfattar bilden av trygghet och säkerhet i Habo kommun, och som tillsammans ska leda fram till olika åtgärder. I olika arbetsgrupper har värdering av risken och förslag till åtgärder genomförts. I värderingen har risken ställts mot det skydd som redan finns för den enskilde, detta steg benämns också som skyddsanalys. Utifrån skyddsanalysen har sedan förslag till åtgärder arbetats fram.

De övriga analyserna redovisas i andra rapporter som tillsammans utgör kommunens risk-och sårbarhetsanalys (RSA). Riskanalysen ingår som en bilaga till kommunens RSA.

Risikanalysen utgår från de risker vi kan förutse utifrån händelser som har inträffat och möjliggör att vi kan jobba för att minska risken för att en händelse ska ske igen.

Oavsett analysarbete är det inte möjligt att identifiera alla tänkbara scenarier som kan inträffa. Genom att löpande arbeta med analyser kan de verksamheter som är samhällsviktiga verksamheter skyddas. Det sker genom s.k. kontinuitetsanalyser, d.v.s. att planera för att upprätthålla verksamheter på en godtagbar nivå.

Skydd mot olyckor

Skydd mot olyckor handlar om att minska risken för olyckor i kommunen och i programmet för trygghet och säkerhet redogörs de övergripande målen och särskilda satsningar. Arbetet med skydd mot olyckor i kommunen sker dels direkt till följd av krav i *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor* och dels som integrerat arbete inom de olika verksamhetsområdena, *Fallprevention, Vattensäkerhet, Brandsäkerhet, Naturolyckor, Operativ räddningstjänst* och *Trafiksäkerhet*. En betydande del i arbetet med skydd mot olyckor utgörs av räddningstjänstens förebyggande arbete samt operativ räddningstjänst.

Civil beredskap

Området civil beredskap omfattar dels krisberedskap som handlar om att kunna förebygga kriser och ha förmåga att lösa krisen när den uppstår, dels civilt försvar som handlar om kommunens förberedelser inför höjd beredskap. Frågor inom området som handlar om kommunens arbete återfinns i *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extra ordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*. Inom området ingår även skydd av samhällsviktig verksamhet, den enskildes krisberedskap, krisstöd, kontinuitetshantering i verksamheterna samt krigsorganisation.

Intern säkerhet

Intern säkerhet handlar om att hantera kommunens interna risker och att skydda kommunens egendom, utrustning och personella resurser. Det innebär att förebygga skador och när skador inträffat hantera dessa på bästa sätt. Inom området ingår även rutiner vid hot och våld samt att det är av vikt att kommunen har ett bra försäkringsskydd när skadorna inträffar.

Brottsförebyggande arbete

Kommunen arbetar för att förebygga brott och skapa trygghet.¹ Det förebyggande arbetet utgår från regeringens nationella brottsförebyggande program *Tillsammans mot brott*. Ett samarbetsavtal är tecknat med Polisen och arbetet med medborgardialoger finns till för att understödja de särskilda satsningarna som är framtagna. Det ska stärka arbetet kring att skapa ett tryggare och säkrare samhälle. Medborgarlöften enligt polisens modell utgör tillsammans med detta program styrdokument för kommunens brottsförebyggande arbete.

Suicidprevention

Suicid (självmord/att ta sitt liv) är den yttersta konsekvensen av svårt lidande. Det kan ses som en psykologisk olycka där en person i en situation eller under en tid upplever sig inte klara av att leva när problemen ser olösliga och outhärdliga ut, men enligt forskning är det ett folkhälsoproblem som går att förebygga. Det suicidförebyggande arbetet inom kommunen handlar om att genom olika insatser förebygga suicidhandlingar och främja psykisk hälsa. Målet är att minska förekomsten av suicidförsök och suicid i befolkningen och i kommunens verksamheter.

Våld i nära relationer

Kommunen arbetar med förebyggande insatser för minskat våld och förtryck och främjande av jämställdhet samt öka samverkan och kunskap inom området. Arbetet med våld i nära relationer är kommunövergripande och utgår från bland annat nationella mål och strategier.

Ansvar och uppföljning

Kommunstyrelsen ansvarar för arbetet kring säkerhet och samordning av arbetet med säkerhet och trygghet inom det geografiska området Habo kommun. Varje nämnd och bolag är sedan ansvarig för säkerheten inom sitt eget verksamhetsområde. Säkerhetsfrågorna styrs och finansieras i enlighet med ordinarie budgetprocess i kommunen.

Räddningstjänsten sammanställer och samordnar arbetet som följer av detta program och redovisar årligen åtgärder och aktiviteter till kommunstyrelsen.

Förkortningar

För de särskilda satsningarna som finns under respektive område anges förkortning för ansvarig nämnd inom parentes. Dessa nämnder är:

- Kommunstyrelsen (KS)
- Barn- och utbildningsnämnden (BUN)
- Fritids- och kulturnämnden (FKN)
- Miljönämnden (MN)
- Socialnämnden (SN)
- Byggnadsnämnden (BN)
- Region Jönköpings län (RJL)

¹ Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Strategiskt hållbarhetsarbete

Hållbar utveckling definieras av FN som utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.

För Habo kommun innebär hållbar utveckling att värna om människor och olika sociala hänsyn, att minimera den negativa påverkan på planeten, att hushålla med de resurser vi fått och använda dem på bästa sätt samt att främja ekonomisk hållbarhet. Hållbar utveckling är en grundläggande förutsättning för en positiv samhällsutveckling.

Habo kommuns strategiska hållbarhetsarbete utgår från visionen "Habo kommun - den hållbara kommunen för hela livet". Kommunens strategiska hållbarhetsarbete omfattar alla dimensioner av hållbar utveckling och bygger på de åtta hållbarhetsprinciperna, Agenda 2030 med de globala hållbarhetsmålen, de nationella/regionala miljömålen, de folkhälsopolitiska målen, den nationella klimatanpassningsstrategin samt lokala mål.

Agenda 2030 är en internationell överenskommelse för hållbar utveckling. De 17 globala hållbarhetsmålen kopplade till Agenda 2030 syftar till att vi ska minska fattigdom, orättvisor och ojämlikheter samt minska negativ klimatpåverkan. Utgångspunkten är att det finns många olika sätt att nå målen och att alla behöver bidra på alla nivåer i samhället.

Kommunens strategiska hållbarhetsarbete är kommunkoncernövergripande och integrerar arbetet med Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen och visionen om det hållbara Habo i styrning och uppföljning i kommunens förvaltningar och bolag.

Programmet för trygghet och säkerhet har koppling till många av de globala hållbarhetsmålen, och vilka mål som kan integreras i det fortsatta strategiska hållbarhetsarbetet är angett i slutet av varje kapitel.

En del av de olyckor och brott som sker inom kommunens geografiska område ligger dock helt utanför kommunens möjlighet att påverka. Även den upplevda oron grundar sig till del på förhållanden som kommunen har en begränsad möjlighet att påverka.

De 17 globala hållbarhetsmålen är:

1. Ingen fattigdom
2. Ingen hunger
3. God hälsa och välbefinnande
4. God utbildning för alla
5. Jämställdhet
6. Rent vatten och sanitet för alla
7. Hållbar energi för alla
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10. Minskad ojämlikhet
11. Hållbara städer och samhällen
12. Hållbar konsumtion och produktion
13. Bekämpa klimatförändringarna
14. Hav och marina resurser
15. Ekosystem och biologisk mångfald
16. Fredliga och inkluderande samhällen

17. Genomförande och globalt partnerskap



Figur 2: Bildkarta över de 17 globala målen

Fallprevention

Bakgrund fallprevention

Fallolyckor är den vanligaste orsaken till skador som leder till sjukhusvård. I Sverige behöver cirka 300 000 personer varje år uppsöka specialistvård efter att ha skadats i en fallolycka. Omkring 65 000 personer skadas så allvarligt att de behöver läggas in på sjukhus och cirka 1 000 personer per år avlider till följd av en fallskada. I Habo kommun skadades mellan år 2019-2021 cirka 175 personer per år i sådan omfattning att de behövt vårdas på sjukhus minst ett dygn. Enligt socialstyrelsens dödsorsaksregister var antalet omkomna på grund av fallolyckor i Habo kommun för åren 2016-2021 6 personer där 5 av dem var personer över 65 år. I Habo kommun drabbas både kvinnor och män av fallskador i lägre utsträckning än i riket. Äldre personer är överrepresenterade både bland de som dör och de som vårdas för fallolyckor. Antalet fallolyckor har minskat de senaste åren både i kommunen och nationellt. Dock kan ökningen av den åldrande befolkningen innebära att samhällets kostnader för fallolyckor kommer att öka. De flesta fallen, speciellt bland äldre, sker i hemmet. Att halka och snubbla utomhus är också vanligt, speciellt under vintermånaderna.

Syfte

Antalet fall och fallolyckor ska minska genom kunskaper om kvinnors och mäns olika behov och förutsättningar, en säker och trygg offentlig inom- och utomhusmiljö och ett förebyggande arbete på samhälls- och individnivå.

Fallprevention i kommunen uppnås genom

- Att befolkningen har en god folkhälsa
- Att göra riskbedömningar samt ta fram individanpassade åtgärder för äldre utifrån olika behov och förutsättningar
- Att den offentliga utomhusmiljön föregås av en god halkbekämpning, en bra belysning och minimala nivåskillnader kring trottoarer, gång- och cykelvägar samt trappor

Särskilda satsningar inom fallprevention:

- Fortsätta satsning på kantstenssänkningar, minskade nivåskillnader och att bygga säkra gångpassager (KS)
- Viktiga Fall – en kampanj för att minska fall i Jönköpings län (RJL)
- Fortsatt arbete med att främja fysisk aktivitet för äldre personer (SN)
- Utse en arbetsgrupp som ska ta fram ett delprogram inom fallprevention (SN)
- Halkbekämpning på hösten genom att arbeta med att sopa gång- och cykelvägar efter lövsläpp (KS)

Uppdrag och ansvar för fallprevention

Socialförvaltningen samordnar arbetet med fallprevention på socialnämndens uppdrag. Övriga berörda nämnder är: kommunstyrelsen.

Övriga aktörer

Region Jönköpings län, räddningstjänsten och olika intresseorganisationer.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med fallprevention:

Hälsa och välbefinnande (mål 3)

- Kommunen ska skapa förutsättningar för medborgarna att leva ett hälsosamt liv genom att främja fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor

Jämställdhet (mål 5)

- Kommunens medborgare har rätt till ett likvärdigt bemötande, service och myndighetsutövning oavsett kön

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

- Kommunen ska kontinuerligt arbeta med att undanröja hinder i stadsmiljön med särskilt fokus på personer med funktionsnedsättningar och äldre
- Vid utformande av parker och andra offentliga platser bör universell utformning tillämpas där dialog med medborgare är en del i utformningen



Suicidprevention

Bakgrund suicidprevention

Suicid (självmod/att ta sitt liv) är ett omfattande folkhälsoproblem, både ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Under 2019 avled 700 000 människor i suicid världen över vilket innebär att suicid står för 1 av 100 personer som avlider. Varje suicid är en tragedi och det finns flera riskfaktorer som exempelvis jobbförlust, social isolering samt finansiell stress. Världen har även fått avtryck av covid-19-pandemin där isolering var en nödvändighet men är en hög riskfaktor för psykisk ohälsa.

Under år 2022 avled 1569 personer i suicid i Sverige (antal säkra och osäkra suicid) vilket innebär fyra människoliv om dagen. Utöver detta är minst 15 000 suicidförsök varje år. Suicid är både ett samhällsproblem och ett folkhälsoproblem eftersom det dels ger enorma samhällskostnader och dels innebär en katastrof i förlorade liv samt livslång sorg för närstående.

Antalet suicid i Sverige har minskat med ungefär 30 procent sedan 1990. Därefter har de sammanställda siffrorna legat på en jämn nivå. Däremot har det påvisats en ökning bland unga (15-24 år) men även bland kvinnor i åldern 25-44 med cirka en procent de senaste 25 åren.

Nyare studier påtalar främst att suicid ökat med 1,8 procent i åldern 20-29 år under åren 2006-2020. Av de som avlider i suicid är 70 procent män vilket innebär att det är över 1 000 män och pojkar årligen. Suicid är dessutom den vanligaste dödsorsaken både bland män och kvinnor i åldern 15-24 samt män i åldern 25-44.

Många aktörer från olika delar av samhället är involverade i arbetet att främja psykisk hälsa samt förebygga psykisk ohälsa och suicid. Det innebär att samordningen är en viktig faktor för att hålla ihop arbetet. Den nationella samordningen av Folkhälsomyndigheten syftar till att stödja samverkan mellan myndigheter och andra aktörer vars uppdrag och verksamhet har betydelse för befolkningens psykiska hälsa.

Habo kommun arbetar efter riksdagens antagna nationella handlingsprogram. Den innehåller nio strategiska åtgärdsområden och utgår från både ett befolkningsperspektiv och ett individperspektiv som beskrivs nedan.²

Det suicidpreventiva arbetet ser suicid som ett psykologiskt misstag/psykologiskt olycksfall. Olyckor inträffar som en följd av omständigheter och situationer som var för sig inte behöver leda till en olycka/suicid. Genom ett systematiskt suicidarbete innebär att det görs analyser av de omständigheter som kan påverka händelseförloppet före, under och efter att suicid eller suicidförsök har ägt rum. Om suicid betraktas som olycksfall innebär det arbetsrättsligt att det finns ett ansvar att förebygga och förhindra dessa. Lagen om skydd mot olyckor (LSO 2003:778) skriver att kommuner ska ha ett förebyggande arbete och en handlingsplan även för andra olyckor än bränder.³

² Folkhälsomyndigheten, 2022

³ RESPI

Syfte suicidprevention

Suicidprevention är ett samlingsnamn för den gemensamma verksamhet som syftar till att förhindra suicid. Insatserna innebär förebyggande åtgärder för att främja en god folkhälsa. Syftet med arbetet är att i Habo kommun samverka för att minska antalet fullbordade suicid och suicidförsök. Om någon har gjort ett suicidförsök ska det finnas upparbetade rutiner för att på bästa sätt kunna erbjuda hjälp och stöd till den drabbade i det akuta skedet samt till anhöriga. Samverkan mellan kommun och region är av stor vikt för att nå alla berörda.

Suicidprevention i kommunen uppnås genom

- Främja goda livschanser för riskgrupper
- Minska alkoholkonsumtionen i befolkningen och i högriskgrupper för suicid
- Minskad tillgänglighet till medel och metoder för suicid
- Se suicid som psykologiskt misstag/olycksfall
- Förbättra de medicinska, psykologiska och psykosociala insatserna
- Sprida kunskap om evidensbaserade metoder för att minska suicid
- Höj kompetensen hos nyckelpersoner
- Händelseanalyser efter suicid
- Stöd frivilligorganisationer

Särskilda satsningar inom suicidprevention

- Genom årliga suicidpreventiva informationsinsatser/kampanjer (alla nämnder)
- Fortsätta med utbildningar och informationsinsatser gällande psykisk ohälsa och suicidprevention, framförallt mot riskgrupper eller de som träffar riskgrupper (FKN, SN)
- Utifrån arbetsgivarperspektivet arbeta förebyggande med tidiga insatser kring psykisk ohälsa på arbetsplatsen (alla nämnder)
- Fortsätta bedriva och utveckla anhörigstöd vid psykisk ohälsa samt efterlevandestöd vid fullbordad suicid (SN, KS)
- Stärka samverkan mellan blåljusorganisationer, Region, Kommun och civilsamhället (alla nämnder)
- Minska tillgängligheten till medel/metoder och fysiska/farliga platser för suicid (KS)

Uppdrag och ansvar suicidprevention

Räddningstjänsten samordnar det suicidpreventiva arbetet på kommunstyrelsens uppdrag. Övriga berörda nämnder är: barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden, fritids- och kulturnämnden.

Övriga aktörer

SOS Alarm, F-samverkan, Region Jönköping, Polismyndigheten, Svenska kyrkan, Statens institutionsstyrelse (SIS), Hjärnkoll, Trafikverket, SPES (Riksförbundet för SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd), andra intresseorganisationer.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med suicidprevention:

Hälsa och välbefinnande (mål 3):

- Kommunen ska arbeta för att främja god hälsa och välbefinnande. Genom att skapa förutsättningar för medborgarna att främja psykisk hälsa så bidrar det även till att förhindra psykisk ohälsa. Genom att arbeta förebyggande skapas även förutsättningar för att vid förekomst av psykisk ohälsa ha de inre resurser som behövs för att söka hjälp. Särskild hänsyn ska tas till barn och ungas rätt till utveckling och god hälsa och därmed skapa en god grund för att rusta barnet och förebygga psykisk ohälsa i framtiden

Minskad ojämlikhet (mål 10):

- Kommunen ska arbeta med minskad ojämlikhet för att främja god psykisk hälsa. Genom att skapa förutsättningar och bidra till jämlikhet minskar risken för psykisk ohälsa. Vid förändringar i kommunen behöver därför en konsekvensanalys göras för att synliggöra olika medborgares villkor utifrån ålder, bakgrund religion, funktionsnedsättning, kön, könsöverskridande identitet och sexuell läggning



Naturolyckor

Bakgrund naturolyckor

Naturolyckor är olyckor kopplat till översvämningar, markstabilitet och värmeböljor. Vid kraftigt regn kan det orsaka stora vattenflöden som åstadkommer stor skada på egendom och samhällsviktiga funktioner. Habo kommun ligger i ett område där många oväder passerar och även har en kuperad terräng och jordarter som medför risker för exempelvis ras och skred. Därmed är det angeläget att fortsätta arbeta med att öka skyddet mot skador från naturolyckor.

För skydd mot naturolyckor är riskhänsyn i fysisk planering en viktig faktor. Kommunens arbete med översikts- och detaljplaner innehåller hänsyn till risk för naturolyckor. Ras- och skredproblematiken i kommunen tas upp i återkommande besiktningar.

Att möta ett förändrat klimat hanteras i det strategiska hållbarhetsarbetet där olika scenarion och prioriterade klimatrisker som är relevanta för kommunen i framtiden redovisas. Det anges även hur man övergripande ska arbeta för att förebygga och begränsa skador till följd av naturolyckor.

Olyckor till följd av naturföreteelser har alltid inträffat och att förebygga det helt är inte möjligt. Klimatförändringar har också bidragit till att förutsättningarna för naturolyckor har ändrats, både i högre sannolikhet och större konsekvens. Enligt SMHI:s prognoser väntas klimatet bli omväxlande både varmare, torrare, blötare och alltigenom mer extremt. Därmed är det viktigt att kommunen fortsätter arbeta med och utveckla strategier för att minska förutsättningarna för och konsekvenserna av naturolyckor.

Syfte naturolyckor

Storleken och antalet skador hos enskilda och i verksamheter till följd av naturrelaterade olyckor ska minska. Det nämnda ska ske genom god kännedom om vilka områden som är mest utsatta för naturolyckor samt genom samhällsplanering och förberedelser genom det strategiska klimatanpassningsarbetet.

Skador vid naturolyckor i kommunen motverkas genom

- Mer och tillgänglig kunskap om riskerna med naturolyckor, som grund för rätt åtgärder samt spridande av det underlag och kunskap som finns, till andra aktörer och allmänheten
- Att beakta riskerna för naturolyckor vid nyexploatering samt genomföra åtgärder för att minska riskerna för den befintliga bebyggelsen
- Samordning av arbetet med att förebygga naturolyckor mellan inblandade aktörer
- Tidiga åtgärder för att minska risken för olika typer av översvämningar, ras och skred

Särskilda satsningar inom naturolyckor

- Genomföra förebyggande insatser och regelbundna kontroller/bevakning mot ras och skred utifrån prioriterade områden (KS)
- Genomföra fördjupade utredningar av riskområden inom ras och skred för att kunna vidta lämpliga åtgärder (KS)
- Skapa insatsplaner för prioriterade områden (KS)
- Kompetenshöjning bland räddningstjänstens personal (KS)

- Genomföra insatser i byggnader med vårdverksamhet, förskola och skola som drabbas av höga temperaturer i samband med värmeböljor (KS/SN/BUN)

Uppdrag och ansvar för naturolyckor

Tekniska förvaltningen tillsammans med räddningstjänsten och miljöförvaltningen samordnar arbetet kring naturolyckor på kommunstyrelsens uppdrag. Övriga berörda är: kommunledningsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, socialförvaltningen och bygglovsenheten.

Övriga aktörer

Länsstyrelsen, SOS Alarm, F-samverkan, Region Jönköping, Polismyndigheten, Svenska kyrkan, Statens institutionsstyrelse (SIS), Trafikverket och andra intresseorganisationer.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med att förebygga naturolyckor:

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

- Kommunen ska verka för en inkluderande och hållbar urbanisering och samhällsutveckling

Bekämpa klimatförändringar (mål 13)

- Satsningarna i handlingsprogrammet kopplar även an till mål 13.1 att stärka motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer



Brandsäkerhet och operativa insatser

Bakgrund brandsäkerhet och operativa insatser

Habo är en växande kommun vilket också föranleder att riskbilden ständigt förändras. I kommunen byggs allt mer och även fler komplexare byggnader i form av t.ex. högre flerbostadshus och trähus, verksamheter som främst återfinns i dessa är främst boende. Byggnaderna består av många olika brandtekniska lösningar som ställer krav på räddningstjänsten framförallt i den operativa verksamheten men även på det förebyggande så att det fungerar över tid.

Kommunens räddningstjänst larmas årligen till cirka 180 händelser där misstanke om att räddningstjänst enligt *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor* föreligger. Avtal finns med grannkommuner och flertal myndigheter om räddningstjänstsamverkan.

Under år 2023 var antalet bränder/brandtillbud i kommunen 9 st. Habo kommun har legat under riket generellt och sett över tid så ser man en sjunkande trend även om statistiken varierar lite. För riket skedde en ökning till antalet år 2015, denna nya nivå har legat i stort sett oförändrad fram till år 2020. Habo har fortsatt legat på låg nivå. Dödsbränder är inte så vanligt i kommunen.

Trafikolyckor är den olyckstyp som räddningstjänsten larmas till mest (ca 40 ggr/år), vilket är cirka fyra gånger så ofta som olyckstypen brand i byggnad.

Bränder i skog och mark varierar kraftigt mellan åren och risken är främst beroende på hur lång torrperiod det varit men även andra faktorer som vindstyrka, antal åskoväder och luftfuktighet som också påverkar utfallet.

Utöver detta larmas räddningstjänsten ut vid cirka 30 andra nödlägen som till exempel hjärtstopp, sjukvårdslarm och brådska assistans till hemtjänsten enligt olika samarbetsavtal. Räddningstjänstens resurser utgör även grunden för den infrastruktur som behövs för att hantera olika typer av kriser i kommunen. Dessutom används resurserna för fler akuta uppdrag utan att ansvaret från andra myndigheter övertas.

Räddningstjänsten har helhetssynen och samordningsansvaret för flertalet områden inom Lagen om skydd mot olyckor (LSO). En god förebyggande verksamhet kan uppnås på ett flertal sätt:

- Tillsyn enligt LSO och Lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)
- Hanteringstillstånd för LBE
- Info och rådgivning
- Utbildningar
- Samverkan med andra organisationer
- Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Förmågan till räddningsinsats beskrivs ur följande tre aspekter:

- Yttäckning – hur snabbt drabbade kan få hjälp.
- Insatsförmåga – vad de drabbade kan få för hjälp.
- Styrkeuppbyggnad – hur snabbt resurser kan tillskapas för större olyckor

Räddningstjänsten ska ha sådan yttäckning att det inom rimlig tid är möjligt att nå bebodda samhällen med räddningsinsats. Räddningstjänstens insatsförmåga och yttäckning utgör sedan flertal år tillbaka i vissa fall förutsättningar för beviljade bygglov. Det nämnda innebär att insatsförmågan inte kan ändras utan att konsekvenserna för befintlig bebyggelse analyseras.

I *delprogrammet brandsäkerhet och operativa insatser* finns mer detaljerade uppgifter kring kommunens resurser, larmhantering och ledning, varning till allmänheten, samverkansavtal, hamnar och dess gränser i vatten och räddningstjänst vid höjd beredskap.

Syfte brandsäkerhet och operativa insatser

Att vistas i publika lokaler, allmänna byggnader, arbetsplatser och i bostäder ska vara tryggt. I händelse av en brand ska personer kunna ta sig till en säker miljö. Den enskilde (individer, verksamheter och fastighetsägare) ska ha kunskap och förmåga att ta ansvar för sitt brandskydd.

I Habo kommun ska den enskilde få hjälp från räddningstjänsten, vid olyckor och andra nödlägen, i snitt inom nio minuter. Hjälpen består dels av en första insats med en eller flera personer, dels en styrkeuppbyggnad med ytterligare enheter för möjligheten att kunna klara av en effektiv insats vid aktuell olycka.

Brandsäkerhet i kommunen uppnås genom

- Att tillsyn genomförs enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor samt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor för att brandsäkra byggnader och anläggningar
- Att den enskilde (individ, verksamhet, fastighetsägare) har god kunskap om och själv tar ansvar för sin egen brandsäkerhet
- Att aktivt delta och stötta enskilda och övriga myndigheter i syfte att öka kunskapen och höja säkerheten i området skydd mot olyckor

Effektiva operativa insatser i kommunen uppnås genom

- Att samhällets insatser kompletterar den enskildes förmåga
- Att samverka mellan olika hjälpinsatser
- Snabbhet i larmkedjan och snabb respons
- Att tillräckliga räddningsresurser finns
- Förmågan att följa olyckshändelser i samverkan med andra organisationer

Särskilda satsningar brandsäkerhet

- Underlätta för medborgare vid myndighetsutövning att arbeta med e-tjänster vid digital ärendehantering (KS)
- Minska antalet bränder i flerbostadshus och villor (KS)
- Bibehålla och stabilisera säkerhetsnivån i offentliga byggnader (KS)
- Öka kommunanställdas kunskap inom området brandsäkerhet (KS)
- Kartläggning av riskområden vid skogsbrand (KS)

Särskilda satsningar operativ verksamhet

- Fortsätta utveckling av samverkan inom Räddningsregion Sydöstra Sverige (RSöS), och räddningstjänstsamverkan Småland Blekinge (RSB) för att möta framtida krav på effektivitet. (KS)

- Förbättra den operativa förmågan att omhänderta utsläpp av farliga ämnen i Vättern i samverkan med räddningstjänsten Jönköpings kommun samt Kustbevakningen. (KS)
- Utveckla förmågan till räddningsinsatser vid omfattande olyckor och masskadesituationer avseende ledning och resurser. Utveckla möjligheter att ta emot nationell och internationell hjälp och stöd. (KS)
- Arbeta för att miljösäkra arbetet vid operativa insatser, framförallt vid insatser med kontaminerat släckvatten. (KS)

Vatten för brandsläckning och sprinkler

Tekniska förvaltningen ansvarar för att vatten för brandsläckning finns tillgängligt i brandpostsystem och pumpplatser. Kommunen tillhandahåller vatten för effektiv brandsläckning med räddningstjänstens utrustning samt vatten för sprinkleranläggningar, där förutsättningar finns.

I delprogrammet *brandsäkerhet och operativa insatser* finns en detaljerad beskrivning av hur vatten för brandsläckning samt sprinkler ska utformas.

Uppdrag och ansvar för brandsäkerhet och operativa insatser

Kommunstyrelsen är den nämnd, och räddningstjänsten den förvaltning som organiserar räddningstjänst som kommunen enligt *Lag (2003:778) om skydd mot olyckor* ska svara för. Även byggnadsnämnden arbetar med brandsäkerhet när det gäller detaljplanering och bygglov.

Övriga aktörer

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Brandskyddsföreningen, RäddSam F, Kustbevakningen, Sjöfartsverket, RSÖS (Räddningstjänstregion Syd östra Sverige - samverkan mellan räddningstjänsterna i Jönköping, Östergötland, Kalmar, Kronoberg och Blekinge län).

RSB (Räddningstjänstsamverkan i Småland - Blekinge). RSB utgör ett gemensamt räddningsledningssystem för alla räddningstjänster i Jönköpings, Kronobergs samt Blekinge län samt Ydre kommun i Östergötlands län, Västervik, Vimmerby och Hultsfreds kommuner i Kalmar län.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med brandsäkerhet och operativa insatser:

God utbildning för alla (mål 4)

- Kommunens satsningar inom brandsäkerhet kopplar an till programmets mål om god utbildning för alla

Minskad ojämlikhet (mål 10)

- Kommunen ska öka tryggheten och känslan av trygghet för kommunens medborgare

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

- Kommunen ska väsentligt minska antalet dödsfall och antalet människor som drabbas av katastrofer

- Det ska finnas tillgängliga utrymningsvägar i kommunens verksamheter

Hav och marina resurser (mål 14)

- Kommunen ska arbeta för att minska utsläpp av kemikalier för att värna vattnet



Vattensäkerhet

Bakgrund vattensäkerhet

Antalet olyckor i samband med vattenaktivitet varierar ofta från år till år, främst beroende på hur sommarvädret har varit. I Sverige drunknar cirka en person var tredje dag enligt MSB:s statistik för drunkningsolyckor. I Habo kommun har några personer drunknat under en 25-årsperiod och ett fåtal drunknar i länet varje år.

I Habo finns många sjöar och vattendrag med närhet till bad, fiske och vattenaktiviteter. För att undvika risken för olyckor har en inventering av allmänna badplatser och centrumnära vattendrag gjorts och dessa platser har försetts med livräddningsutrustning.

Vattensäkerhetsgruppen i kommunen ser årligen över och kompletterar med utrustning där säkerheten behöver förbättras.

Simkunnighet är den kanske viktigaste faktorn för en god vattensäkerhet. Många överskattar sin förmåga och kondition. En annan viktig faktor är nykterhet och användande av rätt skyddsutrustning vid vattenaktivitet.

Syfte vattensäkerhet

Antalet drunkningar och vattenolyckor ska minska genom god simkunnighet, ökat flytvästanvändande, ökad uppsikt från medföljande vuxen vid såväl bassängbad som friluftsbad och tillhandahållande samt underhåll av livräddningsutrustning på kommunal mark.

Vattensäkerhet i kommunen uppnås genom

- Ökad kunskap om riskgrupper utifrån kön, ålder, bakgrund och geografiska områden
- Att kommunen bedriver simundervisning för alla elever och att simkunnigheten är hög
- Medföljande vuxen badar tillsammans med barnen
- Möjligheten för invånare att låna/hyra flytvästar, issäkerhetsutrustning samt tillgången av livräddningsutrustning vid vatten

Särskilda satsningar vattensäkerhet

- Genomföra åtgärder för att öka säkerheten vid pirer, kajkanter och friluftsbad. (FOK)
- Öka kunskapen hos allmänheten och personal i kommunens verksamheter genom informations- och utbildningsinsatser. (BUN, FOK, KS)
- Digitalisera tillsynen av livräddningsutrustning. (FOK)
- Samtliga elever i åk 6 ska vara simkunniga enligt läroplansmålen (BUN, FOK)

Uppdrag och ansvar för vattensäkerhet

Räddningstjänsten samordnar vattensäkerhetsarbetet på kommunstyrelsens uppdrag. Övriga berörda nämnder är: barn- och utbildningsnämnden, fritids- och kulturnämnden.

Övriga aktörer

Livräddningssällskapet Jönköpings regionförbund.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med vattensäkerhet:

God utbildning för alla och jämlik hälsa (mål 4 och 5)

- Kommunens satsningar inom vattensäkerhet kopplar an till programmets mål om jämlik hälsa och god utbildning för alla



Trafiksäkerhet

Bakgrund trafiksäkerhet

Trafikolyckor är den olyckstyp som räddningstjänsten i Habo larmas till mest, ungefär två gånger så ofta som brand i byggnad. I kommunen inträffar de allra flesta trafikolyckorna utmed de stora vägarna, samt i tätorterna. Flest dödsolyckor inträffar på det statliga vägnätet, medan det kommunala vägnätet dominerar för de svårt skadade. Olyckstypen för dödsolyckorna är huvudsakligen singel-motorfordon och därefter möte-motorfordon och fotgängare-motorfordon. De flesta trafikolyckor i kommunen sker med personbilar, följt av lastbilar och moped eller cykel. Det är fem gånger vanligare att personbilar är involverade än lastbilar⁴. Samtidigt söker människor i länet oftast vård för cykelolyckor, och därefter bilolyckor och motorcykelolyckor enligt Region Jönköpings län.

2021 antogs ett kommunövergripande trafiksäkerhetsprogram där fyra målområden pekades ut som viktiga att arbeta med för att uppnå trafiksäkerhet; påverka trafikbeteenden, minska halkolyckor, bygga om trafikmiljöer och säkerhet vid vägarbeten på och intill väg, skolområden mm. De indikatorer, mål och delmål som presenteras i trafiksäkerhetsprogrammet kommer att följas upp i etapper under en femårsperiod av ansvariga tjänstemän.

Syfte trafiksäkerhet

Utgångspunkten i Habo kommuns trafiksäkerhetsarbete kommer från både internationella och nationella konventioner samt målsättningar, bland annat Agenda 2030, Stockholmsdeklarationen och Världshälsoorganisationen. Syftet med trafiksäkerhetsprogrammet är att systematiskt arbeta för ett trafiksystem som förbättrar säkerhet och tillgänglighet.

Mål

Det övergripande målet är att minska antalet olyckor med personsador. Detta görs genom särskilda satsningar inom fyra områden.

Trafiksäkerhet i kommunen uppnås genom

- *Påverka trafikbeteenden* – Att genom utbildning, information och samverkan öka kunskap och på så sätt påverka beteenden.
- *Minska halkolyckor* – Att färre gående och cyklister skadas i olyckor på kommunens vägar och gång- och cykelvägar.
- *Bygga om trafikmiljöer* – Att genom ombyggnader av trafikmiljön lägga fokus på barn och ungdomars möjligheter att själva kunna ta sig till skola och fritidsanläggningar.
- *Säkerhet vid vägarbeten på och intill väg, skolområden m.m.* – I samband med nyanläggning eller driftjobb är det viktigt med fastlagda rutiner för att uppnå en säker arbetsplats.

⁴ <https://statistik.msb.se/PxWeb/PxWeb/sv/PxData>

Särskilda satsningar trafiksäkerhet

- Ökat reflexanvändande genom utdelning av reflexer höstperiod (KS)
- Halvårsvisa möten i Samverkansgrupp trafiksäkerhet Habo, där polis, räddningstjänst, Trafikverket och NTF medverkar (KS, BN)
- Arbeta aktivt för att förbättra skolskjutsverksamheten i kommunen. Hållplatsinventering, avtalsuppföljning på skolskjutsentreprenörer m.m. (BUN)
- Prioritera gång- och cykelvägar vid snöröjning och halkbekämpning först (KS)
- Åtgärda platser med återkommande problem, hala plattor, broar etc. (KS)
- Prioritering av grusupptagning på våren för att minska olycksrisken för gående och cyklister (KS)
- Säkra gång- och cykelvägar med prioritering för barn och ungdomar (KS)
- Åtgärder för att stödja de nya hastighetsgränserna. Säkra gång- och cykelpassager på 60-sträckor prioriteras (KS)
- Övergångsställen fasas ut på de ställen där de inte behövs av tillgänglighetsskäl. Nya säkra passager görs istället (KS)
- Vid nybyggnation av framförallt skolor bör trafiksäkerheten och trafikmiljön vara en högt prioriterad fråga (KS, BUN)
- Rutiner finns för att ta fram och godkänna trafikanordningsplaner inom kommunen. Gäller både för egen regi och externt arbete (KS)
- Regelbunden utbildning för alla medarbetare som utför arbete i trafikmiljöer (KS)
- Tydliggöra vem som har samordningsansvar för trafiksäkerheten för projekteringshandlingar och vid utförande (KS)
- Information om pågående vägarbeten ska finnas på kommunens webbplats (KS)

Uppdrag och ansvar för trafiksäkerhet

Tekniska förvaltningen på uppdrag av kommunstyrelsen och byggnadsnämnden ansvarar för trafiksäkerhetsarbete på det kommunala vägnätet, samverkar med trafiksäkerhetsorgan och information till allmänhet samt trafiksäkerhetsarbetet genom drift och underhållsåtgärder.

Övriga aktörer

Räddningstjänsten, Trafikverket, Polismyndigheten, NTF, Region Jönköpings län.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med trafiksäkerhet:

God hälsa och välmående (mål 3):

- Kommunen ska skapa förutsättningar för medborgarna att leva ett hälsosamt liv genom att främja fysisk aktivitet och hälsosamma matvanor. Särskild hänsyn ska tas till barns och ungas rätt till utveckling och god hälsa
- Antalet personer som skadas eller omkommer i trafikolyckor ska minska. Fokus för åtgärder ska vara på ökad kunskap och beteendepåverkan, särskilt mot barn och unga

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

- Kommunen ska arbeta för att underlätta och uppmuntra valet att resa hållbart

- Personer med funktionsnedsättning, barn och äldre ska ha tillgång till ett ekonomiskt acceptabelt sätt att resa hållbart
- Medborgare som bor på landsbygd ska ha goda pendlingsmöjligheter. Det ska vara enkelt att transportera sig mellan kommunens mindre och större orter och mellan kommunerna
- Kommunen ska arbeta för säker och smidig gång och cykling. Särskilt fokus ska läggas på barn och ungas skolvägar
- Trafikökningen i Habo kommun ska ske med de hållbara färdmedlen gång-, cykel- och kollektivtrafik. Dessa är norm i stads- och trafikplaneringen och ska ges förutsättningar att utvecklas för att biltrafiken inte ska öka i takt med befolkningstillväxten.
- Viktiga målpunkter ska placeras så att de är lätta att nå med kollektivtrafik
- Kommunen ska kontinuerligt arbeta med att undanröja hinder i stadsmiljön med särskilt fokus på personer med funktionsnedsättningar och äldre
- Kommunen ska ha utvecklade metoder för dialog och samråd med invånare för delaktighet, inflytande och ökad transparens för de grupper som vanligtvis inte deltar i stadsutvecklingsfrågor. Barn och ungas rätt till delaktighet och inflytande ska särskilt beaktas



Civil beredskap

Bakgrund civil beredskap

Krisberedskap

Handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Förmågan byggs upp genom bland annat utbildning, övning samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris. Utgångspunkten är att hela samhället gemensamt och inom sina respektive områden tar ansvar för och utvecklar krisberedskapsarbetet. I detta ligger också att enskilda människor utifrån sina egna förutsättningar tar ansvar för sin säkerhet. Arbetet sker på alla nivåer: lokalt, regionalt och nationellt, men också på EU-nivån och internationellt.

Civilt försvar

Handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Civilt försvar är det arbete som görs av statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner, privata företag och frivilligorganisationer. Arbetet syftar till att skydda civilbefolkningen och att exempelvis sjukvård och transporter fungerar vid krigsfara och krig. Vid krigsfara och krig ska det civila försvaret också kunna stödja Försvarmakten.

Civil beredskap

Civil beredskap är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar. Det civila försvaret och krisberedskapen ska förstärka varandra i gemensamma processer för samordning, planering och förberedelser. Den yttersta krisen, det vill säga ett väpnat angrepp, är dimensionerande för den civila beredskapen.

Ytterst syftar den civila beredskapen till att förbereda oss på alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada oss. Det som ska värnas är samhällets grundläggande skyddsvärden:

- människors liv och hälsa,
- samhällets funktionalitet,
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter,
- miljö och ekonomiska värden,
- nationell suveränitet

Samhällsviktig verksamhet som kommunen ansvarar för behöver skapa en lokal förmåga att hantera situationer under första dagen/dygnet med begränsad hjälp från övriga delar av kommunen. För att klargöra dessa behov behöver verksamheten genomföra kontinuitetsanalyser, dvs. analysera vad som alltid måste fungera i verksamheten och göra nödvändiga åtgärder kopplat till det.

Kommunfullmäktige fattade beslut till budget 2023 om att höja kommunens förmåga att bedriva kommunens samhällsviktiga verksamhet samt sörja för allmänhetens grundläggande behov i form av trygghetspunkter. Dimensionerande scenario för kriser i fredstid är ett bortfall av elförsörjning samt alla externa leveranser under sju dygn och de konsekvenser som följer av detta. Målet är att ingen ska dö eller allvarligt skadas i samhället av konsekvenserna från detta bortfall.

Civil beredskap behöver involvera både den kommunala förvaltningen och de kommunala bolagen. Varje förvaltning och bolag ansvarar för och driver sitt eget arbete inom civil beredskap medan samordningsansvaret ligger på kommunstyrelsen och ledningsutskottet. Kommunen arbetar med kontinuitetshandling som ett systematiskt arbetssätt i de kommunala samhällsviktiga verksamheterna.

Enligt överenskommelse mellan MSB och SKR ska följande dokument antas:

- Styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap, ska beslutas av kommunfullmäktige
- Reglementet för krisledningsnämnden, ska beslutas av kommunfullmäktige
- Plan för hantering av extraordinära händelser, ska beslutas lägst av stadsdirektören
- Utbildnings- och övningsplan, ska beslutas lägst av stadsdirektören

Även en risk- och sårbarhetsanalys ska sammanställas och resultatet av kommunens arbete med denna ska rapporteras till länsstyrelsen.

Risk- och sårbarhetsanalysen inleds med en beskrivning av kommunen och dess geografiska område. I kommunens risk- och sårbarhetsanalys identifieras samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område samt kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet. Utefter detta underlag identifieras och analyseras risker, sårbarheter och brister i kommunens förmåga. Slutligen identifieras behov av åtgärder utefter genomförd analys som mynnar ut i ett antal prioriterade områden att arbeta vidare med för att stärka kommunens förmåga och resiliens.

Kommunen har både sitt geografiska områdesansvar och ett behov av att samverka och uppnå samordning med andra aktörer inom kommunens geografiska område. I det regionala perspektivet samarbetar kommunen med andra kommuner inom länet, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Polismyndigheten, Region Jönköpings län, Försvarsmakten och övriga myndigheter för att ta det geografiska områdesansvaret. Detta görs inom organisationen för det som kallas F-samverkan.

Höjd beredskap är samlingsbegreppet för skärpt- och högsta beredskap. Regeringen fattar beslut om höjd beredskap för hela eller delar av landet, eller viss verksamhet. Beslutet tillkännages genom radio, tv samt på sedvanliga sätt som annan lagstiftning. Vid höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av det civila försvaret i Habo kommun. Kommunstyrelsen får under höjd beredskap i vissa brådskande ärenden fatta beslut istället för kommunfullmäktige.

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska ha följande ansvar under höjd beredskap:

- Aktivera sin beredskapsplan (helt eller delvis) och vid varje givet tillfälle besluta om prioriteringar, ambitionsnivå och genomförande i den egna verksamheten. Samhällsviktig verksamhet är prioriterat.
- Ställa om från fredstida organisation till krigsorganisation efter beslut.
- Aktivera arbetet med tillkommande uppdrag för de nämnder och bolagsstyrelser som berörs, det vill säga vara redo att samverka med krigsledningen och krigsstaben kring konkreta arbetsuppgifter.

- Vid behov bidra till att bemanna Habo kommuns totala krigsorganisation samt bidra med övriga resurser.

Säkerhetsskydd är skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsklassificerade uppgifter. Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2018:658) gäller för alla som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2019:2) innehåller detaljerade bestämmelser som kompletterar lagstiftningen.

I delprogrammet *Civil beredskap* finns mer detaljerade uppgifter kring styrningen av arbetet i kommunala förvaltningar och bolag, samhällsviktiga verksamheter i det geografiska området, krisledningsnämnd, lokal samverkan och säkerhetsskydd.

Syfte civil beredskap

Civil beredskap ska finnas för att skydda människors liv och hälsa, värna om samhällets funktionalitet och upprätthålla grundläggande värderingar, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter.

God civil beredskap i kommunen uppnås genom

- Att samtliga hushåll själva tar ansvar för sin hemberedskap för att hantera tillfälliga bortfall av data, el, telefoni och vatten i upp till en vecka
- Att drabbade och särskilt utsatta grupper får stöd av samhället vid en kris och vid krig
- Att arbetsgivare och verksamhetsansvarig har väl utarbetade handlingsplaner för en krissituation och vid krig
- Samverkan med civilsamhället och näringslivet
- Planering för att kunna upprätthålla samhällsviktig verksamhet
- Tillgång till nödvatten
- Tillgång till trygghetspunkter med möjlighet till information och stöd vid en allvarlig händelse

Särskilda satsningar civil beredskap

- Planlägga och skapa rutiner för kommunens trygghetspunkter, samt öva nödvändig personal (KS, FOK)
- Upprätta och ajourhålla planer för inkoppling av reservkraft, nödvatten samt bränsleförsörjning av reservkraft i samband med elavbrott, samt öva nödvändig personal (KS)
- Genomföra kontinuitetshantering avseende samhällsviktig verksamhet i samtliga förvaltningar, varje mandatperiod (alla nämnder)
- Upprätta en plan för räddningstjänst under höjd beredskap (KS)
- Upprätta en krigsorganisation och tillse att tillräckligt antal medarbetare finns tillgängliga under höjd beredskap (KS)
- Uppfylla kommande överenskommelser och lagstiftningar inom området civil beredskap. (alla nämnder)
- Verka för en utvecklad privat-offentlig samverkan inom civil beredskap. (KS)

- Fortsatt arbeta för att etablera förmågan att producera fjärrvärme vid driftstörning i ordinarie ledning. Detta för att bl.a. möjliggöra leverans av fjärrvärme till samhällsviktig verksamhet under avbrott. (KS)
- Stärka kommunens förmåga avseende säkerhetsskydd. (KS)
- Genomföra kompetenshöjning inom civil beredskap för utvalda befattningar inom kommunens organisation. (KS)

Uppdrag och ansvar för civil beredskap

Räddningstjänsten samordnar arbetet med krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd på kommunstyrelsens uppdrag. Övriga berörda är: kommunens samtliga nämnder, förvaltningar och bolag.

Övriga aktörer

Civilsamhället (aktörer inom livsmedelsförsörjning, energi, telecom, transport med flera) och F-samverkan.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med civil beredskap:

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

- Kommunen ska verka för att medborgare ska ha kunskap kring hur de ska agera vid en kris. Kommunens krisinformation ska vara anpassad och tillgänglig för både vuxna och barn, och det ska säkerställas att alla medborgare nås av all krisinformation

Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16):

- Kommunens satsningar inom civil beredskap kopplar an till programmets mål om fredliga och inkluderande samhällen



Intern säkerhet

Bakgrund intern säkerhet

Intern säkerhet kan ses som ett samlingsbegrepp för de åtgärder som vidtas i syfte att skapa en säkerhetsmedveten och robust organisation. Med begreppet avses skydd mot fysisk, psykisk och ekonomisk skada på människa, fysiska och immateriella tillgångar samt verksamheten i övrigt. Områden detta innefattar kommer vidare att presenteras i delprogrammet *Intern säkerhet*.

Kommunen ska ha *förmåga* att möta störningar och hot i de egna verksamheterna, vilket är grunden till varför kommunen aktivt ska arbeta med intern säkerhet.

I arbetet med intern säkerhet har varje förvaltning huvudansvar för säkerheten inom sitt verksamhetsområde och ska därmed tillse säkerheten för anställda, andra som omfattas av verksamheten, miljön och kommunens egendom. Dessutom ska kommunen arbeta med riskspridning, bland annat genom ett gott försäkringsskydd.

Syfte intern säkerhet

Den interna säkerheten syftar till att förebygga och minimera risker samt undanröja hot, för att därigenom ha en fungerande verksamhet med få störningar och egendomsförluster. Detta skapar en trygg miljö för samtliga som omfattas av verksamheten.

Intern säkerhet i kommunen uppnås genom

- Att varje förvaltning och bolag tar eget ansvar för att förhindra och agera vid skador och olyckor genom ett systematiskt säkerhetsarbete
- Att verksamheten rapporterar incidenter och skador för att kommunen ska få en samlad bild att vidta åtgärder ifrån
- Uppföljning och utvärdering av vidtagna åtgärder utifrån både förebyggande samt inträffade händelser
- Tydliga styrdokument som anger riktning för säkerhetsarbetet
- Uppföljning av orsak och konsekvens av störningar och skador som drabbar människor, egendom, miljö och ekonomi
- Samordning av det gemensamma säkerhetsarbetet inom kommunen

Särskilda satsningar intern säkerhet

- Revidera och digitalisera av befintliga strukturer och mallar som styr det systematiska säkerhetsarbetet internt i kommunen avseende planering, dokumentation, kontroll och uppföljning. (KS)
- Uppdatera och ta fram gemensamma styrdokument som reglerar säkerhetsarbetet inom kommunen. (KS)
- Arbeta med att ta fram en arbetsmodell för systematiskt säkerhetsarbete avseende uppföljning och analys av den interna säkerheten med lämpliga indikatorer. (KS)

Uppdrag och ansvar för intern säkerhet

Räddningstjänsten samordnar arbetet med den interna säkerheten på kommunstyrelsens uppdrag. Övriga berörda är kommunens samtliga nämnder, förvaltningar och bolag.

Övriga aktörer

Bevaknings- och kameraövervakningsföretag, försäkringsbolag, SOS Alarm, Polismyndigheten.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med intern säkerhet:

Fredliga och inkluderande samhällen (mål 16):

- Kommunens satsningar inom intern säkerhet kopplar an till programmets mål om inkluderande samhällen



Brottsförebyggande arbete

Bakgrund brottsförebyggande arbete

Habo kommun arbetar med brottsprevention i tre nivåer

Strukturell prevention

Förändring av människors grundläggande livsvillkor, exempelvis god utbildning, arbete och bostäder. Genom att förbättra barns, ungdomars- och vuxnas levnadsförhållanden ökar också möjligheterna för dem att utveckla och leva ett fullgott liv.

Social prevention

Påverka och motverka sociala processer som kan leda till att individer och grupper utvecklar negativt normbrytande beteenden eller återfaller i brott.

Situationell prevention

Skapa förutsättningar för att brott eller annat negativt normbrytande beteende inte inträffar på specifika platser eller situationer, och om de inträffar begränsa dess konsekvenser.

Arbetet sker utifrån den lag som trädde i kraft 1 juli 2023 om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete vilken i korthet innebär att kommuner ska ha en organisering och samordning av det brottsförebyggande arbetet, ta fram en lägesbild, analysera samt ta fram en åtgärdsplan, som ska följas upp minst en gång vartannat år.

Arbetet sker i samverkan mellan berörda förvaltningar, polis, kommunala bolag, näringslivet och civilsamhället.

Vad behöver kommunen arbeta med?

Kommunen står inför att utveckla det brottspreventiva arbetet för att än mer motsvara kraven i den nya lag som rör kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete (Lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete 2023:196). I huvudsak genomför Habo kommun de delar som ingår i lagen, men viss fördjupning bör ske. Bland annat är det orsakerna till varför viss brottslighet uppstår som är i behov utav närmare analys, vilket kräver kompetenshöjande insatser hos vissa medarbetare, i flera förvaltningar, med ansvar för brottsförebyggande frågor.

Det finns även en viktig fråga kring trygghetsaspekten. Generellt är äldre personer utsatta för färre brott än yngre personer, men ändå känner de en högre grad av otrygghet. Äldre är särskilt sårbara för vissa typer av brott, till exempel brott där gärningspersoner utnyttjar såväl fysisk svaghet som ovanan för de äldre att hantera digitala tjänster. Vissa brott kan också få särskilt allvarliga konsekvenser. Därför är det viktigt att uppmärksamma och förebygga brott mot äldre. Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet bör också inriktas mot att minska utsattheten, minska konsekvenserna när äldre väl utsatts för brott, samt minska oro och öka tryggheten för denna grupp.

Inom ramen för den nya lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete kommer det strategiska brottspreventiva arbetet i kommunen att utvecklas.

Syfte brottsförebyggande arbete

Habo kommun ska, i syfte att minska brottsligheten och öka tryggheten, samverka med berörda aktörer. Det brottsförebyggande arbetet ska vara kunskapsbaserat och utgå från gemensam lägesbild, orsaksanalys, åtgärdsplan och uppföljning av arbetet.

Brottsförebyggande arbete i kommunen uppnås genom

- Att använda evidensbaserade arbetsmetoder samt att åtgärder sker i ett tidigt skede
- Att med kartläggning och orsaksanalys öka kunskapen om brott
- Att genomföra insatser för att motverka etablering av kriminell verksamhet i kommunen, och därmed minska narkotika- och människohandel samt främja avhopparverksamhet
- Att trygghetsskapande åtgärder finns med i samhällsplaneringen
- Information till enskilda om vilka preventiva åtgärder som kan göras för att undvika bland annat bedrägeri, stöld och inbrott
- Att utreda och förebygga välfärdsbrott
- Social brottsprevention som inkluderar riktade insatser mot barn och unga med ökad risk för kriminalitet
- Förebygga våld, hot om våld och kränkningar samt otillåten påverkan

Särskilda satsningar inom brottsförebyggande arbete

- Utveckla det strategiska arbetet med lägesbild, analys, åtgärdsplan och uppföljning enligt lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. (KS)
- Genomföra kunskapshöjande insatser om brottsprevention för berörda medarbetare på förvaltningarna men även hos andra medverkande aktörer. (KS)
- Öka samverkan med fler externa aktörer, exempelvis näringslivet och fastighetsägare m.fl. (KS)
- Implementera och sprida universella våldspreventiva metoder som innehåller förändringsprinciperna kring att öka kunskapen om våld, synliggöra stereotypa och diskriminerande normer samt att vara en aktiv åskådare. (alla nämnder)

Uppdrag och ansvar för brottsförebyggande arbete

Räddningstjänsten samordnar det brottsförebyggande arbetet på kommunstyrelsens uppdrag. Kommunledningsförvaltningen och socialförvaltningen samordnar det våldspreventiva arbetet. Övriga berörda är: kommunens samtliga nämnder, förvaltningar och bolag.

Övriga aktörer

Polismyndigheten, Lokala brottsförebyggande rådet, Länsstyrelsen, Civilsamhället, Region Jönköpings län, Kvinno- och tjejjouren, Smålandsidrotten.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet med brottsförebyggande arbete:

God utbildning för alla (mål 4)

- Skolans våldsförebyggande arbete ska prioriteras och stärkas. Särskilt fokus ska riktas mot arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Jämställdhet (mål 5)

- I analyser ska kommunen använda fler diskrimineringsgrunder än kön som variabler för att fördjupa analysen såsom exempelvis funktionsnedsättning, könsidentitet och etnicitet
- Förebyggande arbete ska göras genom påverkansarbete kring attityder till sexköp och ett aktivt arbete för att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster inte minst riktat mot unga
- Kommunen ska erbjuda ett stöd till individer som hamnat i människohandel och prostitution

Minskad ojämlikhet (mål 10)

- Kommunen ska öka tryggheten och känslan av trygghet för kommunens medborgare. Särskilt fokus ska läggas på trygghet när medborgare vistas utomhus på kvällar och nätter, och gruppen kvinnor, äldre, HBTQI-personer samt personer med funktionsnedsättning

Hållbara städer och samhällen (mål 11)

- Kommunen ska upplevas som attraktiv, trygg och säker

Fredliga och inkluderande samhällen samt genomförande och globalt partnerskap (mål 16 och 17)

- Kommunen ska ha ett utvecklat arbete för trygghet och säkerhet, liksom ett sammanhållet våldspreventivt arbete i samverkan. Arbetet ska vara kunskapsbaserat och utgå från en gemensam definition, lägesbild och orsaksanalys
- I det våldsförebyggande arbetet ska särskilda insatser göras för att hindra att våldsutsatta barn och vuxna osynliggörs på grund av rådande normer, föreställningar och förutfattade meningar
- Kommunens insatser ska fokusera på bland annat barns och ungas utsatthet och upplevelser av direkt och indirekt våld



Våld i nära relationer

Bakgrund våld i nära relationer

Alla, oavsett kön, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet. Våld i nära relationer är ett allvarligt brott. Det är också ett omfattande samhällsproblem och enligt världshälsoorganisationen (WHO) är mäns våld mot kvinnor ett av världens största folkhälsoproblem. Konsekvenserna av våld är mänskligt lidande och stora samhällskostnader.

Våld i nära relationer kan se olika ut. Det kan vara en partner, en förälder, ett syskon eller släktingar som utövar våld. Våldet uttrycks på olika sätt och drabbar människor på olika sätt beroende av kön, funktionsnedsättning, könsidentitet, sexuell läggning, etnicitet och ålder. Det är av vikt att vara uppmärksam så att inte våldsutsatta osynliggörs på grund av rådande normer, föreställningar och förutfattade meningar. De kommunala verksamheterna möter dagligen våldsutsatta och våldsutövare. Det är både kommuninvånare och anställda.

Att förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation är ett område som återkommer under flera mål i Agenda 2030 och bidrar till att uppfylla de mål som adresserar hälsa, utbildning, jämlikhet och fredliga samhällen i *Program för social hållbarhet i Habo kommun*. Det bidrar även till att uppfylla det jämställdhetspolitiska målet kring att mäns våld mot kvinnor ska upphöra där kvinnor och män, flickor och pojkar har rätt till kroppslig integritet.

Hur omfattande problemet med hedersrelaterat våld är finns det ingen tillförlitlig bild av. Avsaknaden av en allmänt vedertagen definition bidrar till svårigheten att kartlägga omfattningen. Det har gjorts olika typer av enkäter och insamling av data men det är svårt att fånga den faktiska situationen. En enkätstudie som Socialstyrelsen gjorde 2007 visade att fem procent av flickorna och två procent av pojkarna lever under stora begränsningar och hedersrelaterat våld. Andra studier visar på betydligt högre siffror. När det gäller statistik går det exempelvis att ta fram siffror på antal individer som är kända hos skola och socialtjänst men bakom dessa finns det ett stort mörkertal.

Syfte våld i nära relationer

Det könsbaserade våldet ska upphöra och kommunen ska arbeta aktivt och systematiskt för att förebygga och motverka våld. Arbetet för att förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer syftar till att eliminera alla former av våld och ska bidra till att uppfylla det jämställdhetspolitiska målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att alla oavsett kön har rätt till kroppslig integritet. Kommunens insatser ska fokusera på bland annat barns och ungas utsatthet och upplevelser av direkt och indirekt våld.

Det förebyggande arbetet ska vara kunskapsbaserat och utgå från en gemensam definition, lägesbild, orsaksanalys, åtgärder och uppföljning.

Arbete för att minska våld i nära relationer i kommunen uppnås genom:

- Ökade kunskaper kring våld, mänskliga rättigheter, jämställdhet och värdegrund samt att se sambandet mellan våld och jämställdhet
- Att fortsätta stärka kompetensen att främja tidig upptäckt gällande våldsutsatta och våldsutövande vuxna och barn samt barn som upplevt våld

- Att stärka kunskapen och arbeta förebyggande med grupper som på grund av till exempel ålder eller funktionsnedsättning är extra utsatta och sårbara gällande våld i nära relation och hedersrelaterat våld
- Att alla chefer och medarbetare ska ha kunskap kring definitionen av våld, olika gruppers utsatthet samt hur man kan upptäcka våld. Extra fokus ska vara på att stärka skyddet och stödet för våldsutsatta
- Det våldsförebyggande arbetet ska särskilda insatser göras för att hindra att våldsutsatta barn och vuxna osynliggörs på grund av rådande normer, föreställningar och förutfattade meningar
- Att säkerställa att den enskilde får det skydd och stöd som den har rätt till, oavsett personens förutsättningar och livssituation
- Att utveckla och erbjuda lättillgänglig information om stöd och skyddsinsatser för våldsutsatta och våldsutövande vuxna och barn samt barn som upplevt våld
- Att fortsätta utveckla en struktur för samverkan mellan berörda förvaltningar, bolag och andra aktörer, både på strategisk nivå och i enskilda ärenden utifrån kunskap om olika aktörers ansvarsområde
- Att stärka förvaltningarnas systematiska uppföljning och utvärdering i sin verksamhet

Särskilda satsningar våld i nära relationer:

- Stärka chefers, medarbetares och civilsamhällets kunskaper kring definitionen av våld och olika gruppers våldsutsatthet för att kunna ge ökad stöd och hjälp till den som är utsatt. (alla nämnder)
- Fortsätta utveckla arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt öka medarbetarnas kunskap kring frågorna. Genomföra insatser för ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, könsstympning och tvångsäktenskap. (alla nämnder)
- Förbättra upptäckt av våld genom att systematiskt fråga om våldsutsatthet i samtal med medborgare och anställda. Frågor om våld ställs på ett sätt som är tillgängligt och begripligt samt att det finns tillgång till stöd för kommunikation, exempelvis genom en teckenspråkstolk eller ett kompletterande kommunikationsstöd. (alla nämnder)
- Tillgängliggöra information kring stöd och hjälp vid våld i nära relation för fler målgrupper. Information om mänskliga rättigheter, barnets rättigheter, jämställdhet och hjälpmöjligheter som ges i olika verksamheter. (alla nämnder)
- Genomföra utvärdering av verksamheternas organisering för att tillgodose att den enskilde medborgaren får det stöd och hjälp som den behöver oavsett förutsättningar och livssituation. (alla nämnder)

Uppdrag och ansvar för våld i nära relationer

Socialnämnden samordnar arbetet med våld i nära relationer. Räddningstjänsten samordnar det brottsförebyggande arbetet på kommunstyrelsens uppdrag. Övriga berörda är: kommunens samtliga nämnder, förvaltningar och bolag.

Övriga aktörer

Länsstyrelsen, Region Jönköpings län.

Strategiskt hållbarhetsarbete

Globala hållbarhetsmål som kan integreras i arbetet mot våld i nära relationer:

God utbildning för alla (mål 4)

- I analys ska kommunen använda fler diskrimineringsgrunder än kön som variabler för att fördjupa analysen såsom exempelvis funktionsnedsättning, könsidentitet och etnicitet

Jämställdhet (mål 5)

- Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet
- Det könsbaserade våldet ska upphöra. Kommunen ska arbeta aktivt och systematiskt för att förebygga och motverka våld
- Alla chefer och medarbetare ska ha kunskap kring definitionen av våld, olika gruppers utsatthet samt hur man kan upptäcka våld. Extra fokus ska vara på att stärka skyddet och stödet för våldsutsatta
- Kommunen ska säkerställa att den enskilde får det skydd och stöd som den har rätt till, oavsett personens förutsättningar och livssituation
- Arbetet med att förebygga våld ska ha ett folkhälsoperspektiv och bedrivas med genusmedveten syn på våld. Kritiska samtal kring relationer, samtycke, sexuella trakasserier, porr och prostitution är en viktig del av arbetet
- Arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck ska utvecklas och medarbetarnas kunskap kring frågorna ska öka
- En del av jämställdhetsarbetet innebär att motverka och förändra destruktiva maskulinitetsnormer. Pojkar och män ska vara involverade i arbetet
- Arbetet med att förebygga våld i nära relationer ska förstärkas genom att utöka arbetet med våldsutövare

Fredliga och inkluderande samhällen samt genomförande och globalt partnerskap (mål 16 och 17)

- Kommunens insatser ska fokusera på bland annat barns och ungas utsatthet och upplevelser av direkt och indirekt våld



CIVIL BEREDSKAP 2024-2027

Delprogram till program för trygghet och säkerhet 2024-2027

Antaget av kommunfullmäktige den 24 oktober 2024 § X

Innehåll

Inledning	5
Delprogrammet struktur	5
Det svenska beredskapssystemet	7
Krisberedskap	7
Civilt försvar	7
Civil beredskap	7
Totalförsvar	7
Ansvar och roller	7
Del 1: Habo kommun under fredstid	9
Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap	9
Kommunens förmåga vid kriser i fred	10
Trygghetspunkter	10
Skolor med förstärkt förmåga att fungera under samhällskriser	10
Infrastruktur	10
Åtgärder vid elavbrott	11
Den enskildes hemberedskap	11
Övergripande styrning i kommunala förvaltningar och bolag	12
Hantering av extraordinära händelser	12
Krisledningsnämnd	13
Krisledningsförmåga	13
Krisstödssamordning, POSOM	13
Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalyser	15
Samhällsviktig verksamhet	15
Kontinuitetshantering	16
Kommunens ambitioner i arbetet med geografiskt områdesansvar	17
F-samverkan	17
Samhällsviktig verksamhet i det geografiska området	17
Lokal samverkan i det geografiska området	17
Del 2: Habo kommun under höjd beredskap och krig	18
Övergripande mål och inriktning för arbetet med civilt försvar	18
Ansvarsfördelning under höjd beredskap	19
Höjd beredskap	19
Ansvar vid höjd beredskap	19

Kommunens arbete med krigsplacering.....	21
Allmän tjänsteplikt och krigsplacering	21
Arbetet med krigsplacering i fredstid	21
Lagbestämmelser	22
Stödjande dokument.....	22
Kommunens beredskapsplanering	24
Säkerhetsskydd	25
Säkerhetsskyddsanalys.....	25
Informationssäkerhet.....	25
Fysisk säkerhet.....	25
Personalsäkerhet	25
Konsekvenskategorier.....	27
Konsekvensnivå	27
Säkerhetsklassificerade uppgifter	27
Skyldigheter vid exponering av säkerhetskänslig verksamhet	28
Satsningar och planering inom civil beredskap under 2024-2027	29

Inledning

Detta delprogram tillhör *Program för trygghet och säkerhet 2024-2027* och utgör styrdokument för Habo kommuns arbete med civil beredskap. Delprogrammet syftar till att skapa en gemensam inriktning och samsyn i Habo kommun vid fredstid, höjd beredskap och ytterst krig. Delprogrammet tydliggör ansvar och övergripande krav gällande beredskapsplanering i såväl fredstid som under höjd beredskap. Till delprogrammet finns en *Plan för hantering av civil beredskap* där kommunens hantering av extraordinär händelse i fred samt krigsorganisation och tillkommande uppdrag under höjd beredskap beskrivs.

Staten, företräd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tecknat en överenskommelse (MSB 2023-17351, SKR 2023/02112) som reglerar ersättning och uppgifter och därtill kopplat stöd för kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar under perioden 2024-2026.

Kommunerna, länsstyrelserna och MSB ska tillsammans arbeta för att öka samhällets krisberedskap på lokal nivå. En god utveckling av krisberedskapen ska bygga på ett nära samarbete mellan staten, SKR och kommunerna.

Enligt överenskommelse mellan MSB och SKR ska följande dokument antas:

- Styrdokument för kommunens arbete med civil beredskap, ska beslutas av kommunfullmäktige
- Reglementet för krisledningsnämnden, ska beslutas av kommunfullmäktige
- Plan för hantering av extraordinära händelser, ska beslutas lägst av kommundirektören
- Utbildnings- och övningsplan, ska beslutas lägst av kommundirektören

Prioriterade uppgifter för kommunerna enligt *Överenskommelse för kommunernas arbete med civilt försvar*:

- Kompetenshöjning gällande civilt försvar
- Grundläggande förberedelser i frågor av betydelse för totalförsvaret och Sveriges säkerhet.
- Krigsorganisation och dess bemanning

Uppgifterna utgår från:

- *Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH),*
- *Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH),*
- *Kommunallagen (2017:725),*
- *Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955).*

Delprogrammet struktur

Delprogrammet inleds med en beskrivning av det civila beredskapssystemet och därefter är delprogrammet uppdelat i två delar. Del ett behandlar kommunens arbete under fredstid vari

mål och inriktning, kommunens förmåga, övergripande styrning i förvaltningar och bolag, processen för risk- och sårbarhetsanalysen samt ambitioner i arbetet med geografiskt områdesansvar beskrivs. I del två behandlas kommunens arbete under höjd beredskap och krig. Där finns avsnitt om lagbestämmelser, beredskapsplanering, krigsplacering och säkerhetsskydd. Avslutningsvis presenteras kommande mandatperiods satsningar inom civil beredskap.

Det svenska beredskapssystemet

Krisberedskap

Handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Förmågan byggs upp genom bland annat utbildning, övning samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris. Utgångspunkten är att hela samhället gemensamt och inom sina respektive områden tar ansvar för och utvecklar krisberedskapsarbetet. I detta ligger också att enskilda människor utifrån sina egna förutsättningar tar ansvar för sin säkerhet. Arbetet sker på alla nivåer: lokalt, regionalt och nationellt, men också på EU-nivå och internationellt.

Civilt försvar

Handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Civilt försvar är det arbete som görs av statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner, privata företag och frivilligorganisationer. Arbetet syftar till att skydda civilbefolkningen och att exempelvis sjukvård och transporter fungerar vid krigsfara och krig. Vid krigsfara och krig ska det civila försvaret också kunna stödja Försvarmakten.

Civil beredskap

Är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar. Det civila försvaret och krisberedskapen ska förstärka varandra i gemensamma processer för samordning, planering och förberedelser. Den yttersta krisen, det vill säga ett väpnat angrepp, är dimensionerande för den civila beredskapen. Ytterst syftar den civila beredskapen till att förbereda oss på alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada oss.

Det som ska värnas är samhällets grundläggande skyddsvärden:

- människors liv och hälsa,
- samhällets funktionalitet,
- demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter,
- miljö och ekonomiska värden,
- nationell suveränitet.

Totalförsvar

Är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvar all verksamhet som då ska bedrivas. Totalförsvaret består av det militära försvaret och det civila försvaret.

Det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet.

Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet.

Ansvar och roller

Civilt försvar och krisberedskap regleras i lagar och förordningar. Fördelningen av ansvar och roller bygger även på grundläggande principer, vilka presenteras nedan. Vissa myndigheter

har mer ansvar än andra, men alla har ett ansvar att minska sårbarheter och värna samhällets grundläggande skyddsvärden utifrån sitt verksamhetsansvar.

När en samhällsstörning inträffar finns det inte en särskild krisorganisation som tar över hanteringen, däremot kan verksamheten behöva gå upp i stab eller aktivera en särskild krisledning. Alla som berörs av händelsen bidrar utifrån sitt ansvarsområde. Detta förväntas även av företag och privatpersoner. Det är grunden för den civila beredskapen.

Arbetet med civil beredskap bygger på följande tre grundläggande principer:

- Ansvarsprincipen – att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid störningar i samhället. Aktörer har även ett ansvar att agera även i osäkra lägen. Den utökade ansvarsprincipen innebär att aktörerna ska stödja och samverka med varandra.
- Närhetsprincipen – att samhällsstörningar ska hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.
- Likhetsprincipen – att aktörer inte ska göra större förändringar i organisationen än vad situationen kräver. Verksamheten ska under samhällsstörningar fungera som vid normala förhållanden, så långt det är möjligt.

Vissa myndigheter har ett särskilt ansvar för samordning. Det handlar om vissa myndigheter på central nivå som samordnar arbetet inom sektorer där olika myndigheter ingår.

Det finns också en samordning på olika nivåer, i det så kallade geografiska områdesansvaret:

- Lokal nivå (kommuner)
- Regional nivå (länsstyrelser)
- Högre regional nivå (länsstyrelser är indelade i sex civilområden där en länsstyrelse har ett utökat ansvar för civilt försvar och för samordning med det militära försvaret)
- Nationell nivå (regeringen, där myndigheter stödjer regeringen i hanteringen). MSB har en särskild roll att både hålla samman arbetet mellan olika sektorer och stödja regeringen när det inträffar kriser och andra allvarliga händelser.

Del 1: Habo kommun under fredstid

Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap

I samhällets krisberedskap ingår att upprätthålla de grundläggande och samhällsviktiga funktionerna även vid en svår påfrestning. Arbetet består dels av förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder och dels av en krishanteringsförmåga när något omfattande väl händer.

Målen för svensk krisberedskap är att:

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar

Krisberedskap bygger på att samhällets normala, dagliga verksamhet förebygger och hanterar olyckor och mindre omfattande störningar. Vid allvarliga händelser eller kriser i samhället kan resurserna förstärkas. Krisberedskapen är alltså den förmåga som skapas i många aktörers dagliga verksamhet och inte i en utpekad organisation eller hos en aktör.

Kommunens förmåga vid kriser i fred

Den samhällsviktiga verksamheten som kommunen ansvarar för behöver skapa en lokal förmåga att hantera situationer under första dagen/dygnet med begränsad hjälp från övriga delar av kommunen. För att klargöra dessa behov behöver verksamheten genomföra kontinuitetshantering.

Kommunfullmäktige fattade beslut till budget 2023 om att höja kommunens förmåga att bedriva kommunens samhällsviktiga verksamhet samt sörja för allmänhetens grundläggande behov i form av trygghetspunkter. Dimensionerande scenario för kriser i fredstid är ett bortfall av elförsörjning samt alla externa leveranser under sju dygn och de konsekvenser som följer av detta. Målet är att ingen ska dö eller allvarligt skadas i samhället av konsekvenserna från detta bortfall.

Habo kommun kommer efter 2024 ha förmåga att under sju dygn:

- Upprätta och driva trygghetspunkter på 4 platser i kommunen
- Driva samhällsviktig verksamhet med hjälp av reservkraft
- Värma upp lokaler där samhällsviktig verksamhet pågår
- Ha säkerställd tillgång av bränsle för elverk och fordon
- Ha god förmåga till ledning, samordning och kommunikation

Trygghetspunkter

Då den enskildes förmåga inte räcker till kan kommunen behöva ge stöd på olika sätt. Kommunen har 4 stycken geografiskt utspridda trygghetspunkter som med mobil reservkraft och nödvatten ska kunna tillgodose invånarnas basala behov när den egna bostadens funktioner är satta ur spel. Vid en trygghetspunkt ska den enskilde kunna erbjudas värme, aktuell information, krisstöd, dricksvatten samt kunna ladda sin mobiltelefon. Från trygghetspunkten ska det också finnas möjlighet att larma polis, ambulans och räddningstjänst.

Skolor med förstärkt förmåga att fungera under samhällskriser

Kommunen kan tillhandahålla barnomsorg för familjer som har samhällsviktiga arbetsuppgifter och som behöver tillgång till barnomsorg även under samhällskriser. För detta ändamål finns tre förskolor och fyra skolor med en förstärkt förmåga att kunna fungera under samhällskriser.

Infrastruktur

Jönköpings kommun svarar för försörjning av dricksvatten för både Jönköping och Habo kommun. Denna produktion är robust och förstärks ytterligare bland annat genom byggnation av nytt vattenverk. Jönköpings Energi AB försörjer Jönköping och Habo kommun med fjärrvärme. För att säkerställa kommunikationen till och från exempelvis trygghetspunkter under samhällskriser finns särskilda radioterminaler.

Åtgärder vid elavbrott



Kommunens planering för åtgärder i samband med omfattande avbrott i elförsörjning. I verksamhetsansvaret ligger att varje verksamhet måste klara första dagen/dygnet som verksamheten bedrivs utan hjälp från andra. Efter 24 timmar ska mobil reservkraft och nödvärme vara uppstartad. Trygghetspunkter ska kunna öppnas inom 48 timmar.

Den enskildes hemberedskap

Enskilda personer, företag och organisationer behöver ha en grundläggande förmåga att under sju dygn klara de påfrestningar som kriser kan föra med sig. Bortfall av el, värme, datakommunikation, telefoni och vatten kan bli följden av olika händelser. När påverkan drabbar riktigt många kan samhällets resurser vara otillräckliga och därför bör en egen grundberedskap finnas hos alla.

Övergripande styrning i kommunala förvaltningar och bolag

Krisberedskap behöver involvera både den kommunala förvaltningen och de kommunala bolagen. Varje förvaltning och bolag ansvarar för och driver sitt eget arbete inom krisberedskap medan samordningsansvaret ligger på kommunstyrelsen. Kommunen arbetar med kontinuitetshantering som ett systematiskt arbetssätt i de kommunala samhällsviktiga verksamheterna.

Förvaltningar och bolag ska delta i följande delar av kommunens arbete inom krisberedskap:

- kommunens övergripande arbete med risk- och sårbarhetsanalyser
- kommunövergripande planering
- utbildnings- och övningsverksamhet
- rapportering vid förestående eller inträffad händelse
- krisledningsorganisationen vid inträffad händelse
- utvärdering efter inträffad händelse eller åtgärdsplan efter övning
- självständigt arbete med till exempel risk- och sårbarhetsanalys, planering, utbildning, övning samt kontinuitetshantering med stöd från räddningstjänsten och
- årlig rapportering, till exempel av genomförda åtgärder och förmågeindikatorer

Kommundirektörens ledningsgrupp (KDLG) i kommunen ansvarar för att leda kommunens arbete i vardagen såväl som vid en särskild eller extraordinär händelse eller under höjd beredskap inom kommunens geografiska område. KDLG utser en intern inriktnings- och samordningsfunktion, ISF för att följa händelsen och bereda frågor.

Den kommunövergripande samordningen av krisberedskap, brottsförebyggande, internt skydd, säkerhetsskydd samt skydd mot olyckor sker på uppdrag av kommunstyrelsen och är placerad på räddningstjänsten. Räddningstjänsten ska stödja förvaltningarnas arbete samt svara för den kommunövergripande planeringen.

Räddningstjänsten har en tillikauppgift att fungera som kommunens tjänsteperson i beredskap (TIB) och ansvarar för att dygnet runt bevaka särskilda händelser och för att aktivera kommunens organisation för krisledning.

Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering både utifrån verksamhetsansvaret men även det geografiska områdesansvaret. Detta underlag ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen.

Hantering av extraordinära händelser

Lagen definierar en extraordinär händelse (1 kap. 4 § 2006:544) på följande sätt:

”Med extraordinär händelse avses i denna lag en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller landsting”

Om KDLG gör bedömningen att en händelse inte kan hanteras i ordinarie strukturer kan rekommendationen till kommunstyrelsens ordförande bli att krisledningsnämnden behöver träda i kraft. Efter detta fortsätter KDLG att leda arbetet i kommunen utifrån krisledningsnämndens beslut och inriktning. Det är kommunstyrelsens ordförande, i sin roll

som ordförande i krisledningsnämnden, som formellt fattar beslut om att denna träder i kraft. Liksom lagen syftar detta till att kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera särskilda händelser i fred. Genom detta uppnår kommunen också en grundläggande förmåga till civilt försvar.

Krisledningsnämnd

Krisledningsnämnden är det ledande politiska organet om kommunen drabbas av en extraordinär händelse, och om beslut fattas att aktivera krisledningsnämnden. Nämndens ansvar och sammansättning regleras i reglemente beslutat av kommunfullmäktige. Krisledningsnämnden utgörs av kommunstyrelsens arbetsutskott.

Krisledningsnämndens/kommunstyrelsens ordförande kan fatta beslut om att krisledningsnämnden träder i kraft vid en extraordinär händelse. Detta beslut kan underlätta KDLG:s arbete vid en extraordinär händelse.

Indikatorer på att ett beslut om att krisledningsnämnden ska träda i kraft är följande:

- behov av brådskande beslut som rör flera nämnder
- behov av prioritering av resurser mellan nämnder
- behov av stöd till enskilda
- bistånd mellan kommuner

Om krisledningsnämnden träder i kraft har den i uppgift att inrikta och prioritera arbetet inom det geografiska området.

Krisledningsförmåga

Habo kommun aktiverar delar av organisationen för särskilda händelser några gånger per år i samband med vädervarningar eller andra mindre händelser som kan utvecklas till särskilda händelser. Varje förvaltning ansvarar för sitt verksamhetsområde och räddningstjänsten har en särskild roll att samordna arbetet och bevaka utvecklingen utifrån kommande riskbilder. Vid händelser fattar förvaltningarna koordinerade beslut utifrån en gemensam lägesbild. En välfungerande kommunikation är en viktig faktor vid inträffade händelser.

En kommun med god krisledningsförmåga uppnås genom:

- att en fungerande omvärldsanalys och larmmottagning ser till att potentiella risker bedöms
- att under en kris så långt som möjligt bygga på det som gäller vid normala förhållanden
- samordning och att en samlad lägesbild finns i hela organisationen och det geografiska området
- att kommunen tillser att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden också gör det i en krissituation
- att kommunen har en väl fungerande kriskommunikation

Krisstödssamordning, POSOM

I Habo kommun finns en krisstödsverksamhet, benämnd POSOM (Psykiskt och socialt omhändertagande). Kommunens målsättning med POSOM är att förebygga psykisk ohälsa

och motverka negativa krisreaktioner genom att erbjuda och organisera krisstöd i akuta situationer.

I POSOM ingår primärt personal från socialtjänsten, räddningstjänsten, barn och utbildningsförvaltningen samt Svenska kyrkan. Arbetet sker i nära samverkan vid krisstödsärenden mellan sjukvården genom krisstödssamordnaren, polisen och kommunen. I arbetet finns också en nära samverkan med trossamfund och sjukhuskyrkan.

Formen för samverkan är nätverk som även omfattar psykiatriska akutenheten, akutmottagningen, vårdcentraler, ambulanssjukvården, större arbetsgivare, företagshälsovård, kyrkor och samfund med flera. Sammankallande och kontaktperson för kommunens POSOM är tjänsteperson i beredskap (TIB) för Habo kommun.

En kommun med bra omhändertagande vid kriser uppnås genom:

- att drabbade får stöd av anhöriga, skolpersonal, arbetskamrater, arbetsgivare, frivilliga organisationer, trossamfund och vårdinrättningar
- att arbetsgivare samt verksamhetsansvariga i förväg planerar för omhändertagande vid kriser och har etablerade kontakter med företagshälsovård och andra liknande resurser
- att kommunen bedömer behov av krisstöd och tillser att hjälp ges i de fall de personliga nätverken är otillräckliga
- att kommunen upprättar informations- och stödcentrum samt samverkar med de övriga organisationer som berörs av en allvarlig händelse

Kommunens övergripande process för risk- och sårbarhetsanalyser

Kommunen ska senast den 31 oktober under det första kalenderåret efter ordinarie val till kommunfullmäktige sammanställa och rapportera resultatet av sitt arbete med risk- och sårbarhetsanalys (RSA) till länsstyrelsen. Risk- och sårbarhetsanalysen inleds med en beskrivning av kommunen och dess geografiska område. I kommunens RSA identifieras samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område samt kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet. Utefter detta underlag identifieras och analyseras risker, sårbarheter och brister i kommunens förmåga. Slutligen identifieras behov av åtgärder utefter genomförd analys som mynnar ut i ett antal prioriterade områden att arbeta vidare med för att stärka kommunens förmåga och resiliens. Risk- och sårbarhetsanalysen sammanställs utifrån kraven i LEH samt MSB:s föreskrift för att:

- ge underlag för planering och genomförande av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet
- ge beslutsstöd för beslutsfattare och verksamhetsansvariga
- ge underlag för information om samhällets risker och sårbarheter till allmänheten
- bidra till att ge en bild över de risker och sårbarheter som finns i samhället som kan påverka kommunens verksamhet och samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

Samhällsviktig verksamhet

MSB har definierat samhällsviktig verksamhet som verksamheter, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer viktiga samhällsfunktioner. En viktig samhällsfunktion är en sådan samhällsfunktion som är nödvändig för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

- Grundläggande behov handlar om behov som behövs för att överleva, till exempel, mat, vatten, värme, vård, omsorg och kommunikation
- Värden ska i denna kontext tolkas som det vi som samhälle värdesätter mest och tycker är viktigast att skydda, så som människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, demokrati, rättssäkerhet samt mänskliga fri- och rättigheter, miljö, ekonomiska värden samt vår nationella suveränitet
- Säkerhet handlar om vår nationella säkerhet och suveränitet samt att värna om fred, vår demokrati och frihet¹

Samhällsviktiga verksamheter är sådana verksamheter som behövs för att vårt samhälle ska fungera, så som dricksvattenförsörjning, sjukvård eller elförsörjning. Om det blir störningar i dessa drabbas ofta kommunens invånare på olika sätt och ibland medför störningarna stora konsekvenser. Därför är det angeläget att verksamheterna fungerar oavsett vad som inträffar i kommunen.

¹ Definitionen är hämtad från MSB1844 – oktober 2021

Samhällsviktig verksamhet drivs i många fall av kommunen men det finns även andra aktörer. Ofta är olika verksamheter beroende av varandra då störningar i en verksamhet många gånger leder till avbrott i andra. Ett exempel som leder till störning är strömavbrott då det mesta idag är beroende av el.

För att upprätthålla de samhällsviktiga verksamheterna i Habo kommun, vid olika händelser, krävs ett strukturerat arbete inom respektive verksamhet. I och med beroendena mellan olika verksamheter kan arbetet behöva samordnas, både mellan kommunens egna verksamheter och gentemot andra aktörer. Grunden för arbetet är att identifiera samhällsviktig verksamhet samt dess beroenden och att sedan samarbeta systematiskt för att öka dess förmåga att klara av och motstå störningar.

Utgångspunkt för arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet är att identifiera dessa verksamheter, vilka är redovisade i risk- och sårbarhetsanalysen. Denna identifiering är en utgångspunkt inför fortsatt arbete inom respektive verksamhet.

Samhällsviktig verksamhet i kommunen upprätthålls genom att:

- kartlägga beroenden mellan samhällsviktiga verksamheter samt analysera konsekvenser av störningar, som ett underlag för åtgärder och beredskapsplanering
- genomföra åtgärder och beredskapsplanering för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid störningar
- arbeta systematiskt och strategiskt med kontinuitetshantering för att skydda samhällsviktiga verksamheter och genomföra nödvändiga åtgärder
- samverka med externa samhällsviktiga aktörer som påverkar kommunens geografiska område

Kontinuitetshantering

Arbetet med kontinuitetshantering görs löpande och omfattar översiktligt en analysfas där man fastställer vad som alltid måste fungera, det vill säga vilka processer som är kritiska. Därefter kartläggs beroenden och vilka konsekvenser en störning får över tid. Denna kartläggning ger dels ett underlag i det förebyggande arbetet, men även ett underlag för att kunna tolka och analysera skeendet vid en särskild händelse som påverkar verksamheten.

Därefter går man igenom vilka skydd, reservrutiner med mera som finns för att slutligen ha ett underlag för vidare åtgärder och planer vid störningar etc. Detta syftar också till att stärka det förebyggande arbetet men även som underlag för vilka åtgärder som behöver vidtas vid en särskild händelse som påverkar verksamheten.

Kommunens ambitioner i arbetet med geografiskt områdesansvar

Kommunen har både sitt geografiska områdesansvar och ett behov av att samverka och uppnå samordning med andra aktörer inom kommunens geografiska område.

F-samverkan

I det regionala perspektivet samarbetar kommunen med andra kommuner inom länet, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Polismyndigheten, Region Jönköpings län, Försvarsmakten och övriga myndigheter för att ta det geografiska områdesansvaret. Detta görs inom organisationen för det som kallas F-samverkan.

F-samverkan är länets gemensamma forum före, under och efter särskilda händelser. Samverkan syftar främst till att samordna arbetet inom länet men är också länets gemensamma kontaktyta gentemot nationella aktörer. Det är angeläget att kommunen fortsätter vara en drivande kraft inom F-samverkan och bidrar till den fortsatta utvecklingen av det gemensamma arbetet inom F-samverkan.

Samhällsviktig verksamhet i det geografiska området

En del i arbetet med skydd av kommunens samhällsviktiga verksamhet är samverkan med externa resurser, aktörer eller verksamheter. Deltagande och utformning av det regionala arbetet faller huvudsakligen på räddningstjänsten som samordnande funktion. Det kan även beröra andra kommunala verksamheter genom deltagande i regionala seminarier och/eller workshops eller genom att det kan påverka kommunens interna arbete.

Lokal samverkan i det geografiska området

Det finns också ett behov av att utveckla en samverkan för att förbereda inför särskilda händelser tillsammans med lokala offentliga aktörer samt privata aktörer. Detta omfattar både att dela underlag och samverka i förberedelserna för att kunna hantera särskilda händelser samt att samverka om skydd av samhällsviktig verksamhet.

Det är flera verksamheter hos olika aktörer som kan definieras som samhällsviktiga. Det gäller exempelvis sjukvård, polis, el/tele-distributörer och transportsystem. Enkelt uttryckt det som alltid måste fungera för att samhällets grundläggande funktioner ska kunna upprätthållas. Flera av dessa funktioner är beroende av andra aktörer och funktioner. Det går därför inte att planera den samhällsviktiga verksamheten för varje enskild aktör isolerat. Behovet av att ta reda på vilka beroenden som är kritiska och vilka funktioner som behöver säkras upp är ett gemensamt intresse för olika aktörer.

Del 2: Habo kommun under höjd beredskap och krig

Övergripande mål och inriktning för arbetet med civilt försvar

Kommunens del av totalförsvaret utgörs av det civila försvaret. Arbetet med civilt försvar handlar om att vid krigshot eller krig kunna skydda och säkerställa viktiga samhällsfunktioner.

Målet för det civila försvaret är att ha förmåga att:

- värna civilbefolkningen
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna
- upprätthålla en nödvändig försörjning
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser

Ansvarsfördelning under höjd beredskap

Höjd beredskap

Är Sverige i krig råder högsta beredskap. Höjd beredskap är samlingsbegreppet för skärpt och högsta beredskap. Under högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som ska bedrivas. Regeringen fattar beslut om höjd beredskap för hela eller delar av landet, eller viss verksamhet. Beslutet tillkännages genom radio, tv samt på sedvanliga sätt som annan lagstiftning. För kommunen innebär nivåerna skärpt beredskap och högsta beredskap följande:

Skärpt beredskap – Habo kommun ska upprätthålla normal verksamhet så långt det är möjligt. Nämnder och styrelser ansvarar för att vid behov göra nödvändiga anpassningar samt vidta de särskilda åtgärder avseende planering, inriktning av verksamheten, personalfrågor och övriga resurser som anges i respektive nämnds och styrelses beredskapsplan. Nämnder och styrelser ska även planera för och vidta nödvändiga förberedelser inför högsta beredskap. Vid behov kan kommunstyrelsen besluta om vissa tillkommande uppdrag inom ramen för den fredstida organisationen. Kommunstyrelsen kan även besluta att Habo kommun ska övergå från ordinarie organisation till krigsorganisation, vilket inkluderar samtliga uppdrag.

Högsta beredskap – Habo kommun ska övergå till krigsorganisation, som inkluderar tillkommande uppdrag och samtliga beredskapsplaner aktiveras. Totalförsvaret är all samhällsverksamhet som ska bedrivas. Habo kommun ska då fokusera samtliga resurser på att klara målen för det civila försvaret, bland annat värna civilbefolkningen, upprätthålla samhällets funktionalitet och nödvändig försörjning samt stödja Försvarsmakten. Nämnder och styrelser har alltjämt sitt verksamhetsansvar, så långt det är möjligt.

Ansvar vid höjd beredskap

Kommunstyrelsen ska inom ramen för det geografiska områdesansvaret verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten. Kommunen ska under höjd beredskap hålla länsstyrelsen informerad om beredskapsläget. Vidare ska kommunen under höjd beredskap, i den omfattning som regeringen i särskilda fall beslutar, vidta de åtgärder som behövs för försörjningen med nödvändiga varor, medverka vid allmän prisreglering och ransonering, och medverka i övrigt vid genomförandet av åtgärder som är viktiga för landets försörjning.

Vid höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av det civila försvaret i Habo kommun. Kommunstyrelsen får under höjd beredskap i vissa brådskande ärenden fatta beslut istället för kommunfullmäktige.

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska vid höjd beredskap:

- Aktivera sin beredskapsplan (helt eller delvis) och vid varje givet tillfälle besluta om prioriteringar, ambitionsnivå och genomförande i den egna verksamheten. Samhällsviktig verksamhet är prioriterat
- Ställa om från fredstida organisation till krigsorganisation efter beslut²

² Kommunstyrelsen kan fatta beslut om att övergå till krigsorganisation vid skärpt beredskap. Vid högsta beredskap ska kommunen enligt lag övergå till krigsorganisation.

- Aktivera arbetet med tillkommande uppdrag för de nämnder och bolagsstyrelser som berörs³, det vill säga vara redo att samverka med krigsledningen och krigsstaben kring konkreta arbetsuppgifter
- Vid behov bidra till att bemanna Habo kommuns totala krigsorganisation samt bidra med övriga resurser

³ Kommunstyrelsen kan fatta beslut om att aktivera vissa resursfunktioner vid skärpt beredskap. Vid högsta beredskap aktiveras samtliga resursfunktioner i och med att staden övergår till krigsorganisation.

Kommunens arbete med krigsplacering

Allmän tjänsteplikt och krigsplacering

Under höjd beredskap kan regeringen besluta om allmän tjänsteplikt. Det kan gälla en viss verksamhet eller en viss del av landet. Svenska medborgare eller personer som är stadigvarande boende i Sverige och som är mellan 16 och 70 år kan komma att omfattas av allmän tjänsteplikt vid höjd beredskap. Allmän tjänsteplikt fullgörs vanligen genom att personen kvarstår i sin anställning och går till sin arbetsplats som vanligt.

Samtliga tillsvidareanställda i Habo kommun är krigsplacerade via registrering hos Plikt- och prövningsverket. Det innebär att när regeringen beslutar om aktivering av allmän tjänsteplikt ska alla krigsplacerade inställa sig till tjänstgöring i enlighet med informationen i det krigsplaceringsbrev som arbetsgivaren tidigare skickat ut.

Även personal med som inte är krigsplacerad omfattas av allmän tjänsteplikt. Skillnaden är att arbetsgivaren inte kan vara säker på att dessa inte har någon annan krigsplacering. När allmän tjänsteplikt är aktiverad kan anställda som inte är krigsplacerade i Habo kommuns förvaltningar och bolag alltså, om det råder särskilda skäl, anvisas andra tjänsteställen än hos sin ordinarie arbetsgivare om beslut fattas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (Arbetsförmedlingen). Länsstyrelsen, i egenskap av länets högsta civila totalförsvarsmyndighet, kan under höjd beredskap besluta om att omfördela personal mellan myndigheter med representation i länet.

Under höjd beredskap kan regeringen fatta beslut om att Arbetsrättslig beredskapslag (1987:1262) ska börja gälla. Vid beredskapslarm, som meddelar att högsta beredskap råder i hela Sverige, aktiveras såväl allmän tjänsteplikt som arbetsrättslig beredskapslag per automatik.

Arbetet med krigsplacering i fredstid

Syftet med krigsplacering är att säkerställa personalförsörjningen under höjd beredskap och bemanna den beslutade krigsorganisationen. Krigsplacering är en planeringsåtgärd för att förvaltningar och bolag ska kunna säkerställa en bemanning för de uppgifter som följer av ordinarie och tillkommande uppdrag. Kommunens beredskapssamordnare och HR-enheten genomför en årlig registrering av tillsvidareanställda (krigsplacering) hos Plikt- och rekryteringsmyndigheten. Vid denna årliga registrering krigsplaceras alla tillsvidareanställda som anställts under året och anställda som avslutat anställningen tas bort från registreringen. Varje förvaltning får information om vilka medarbetare som är krigsplacerade hos andra aktörer och därmed inte tillgängliga för Habo kommun.

Krigsplacerade medarbetare i Habo kommun ska av sin arbetsgivare ges skriftligt besked om sin krigsplacering via brev till folkbokföringsadressen. Beskedet ska innehålla uppgift om inställelseplats.

Lagbestämmelser

Primära bestämmelser som riktar sig mot detta styrdokument:

- Regeringsformen
- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Lag (2003:773) om skydd mot olyckor
- Förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap
- Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt
- Förordning (1995:238) om totalförsvarsplikt
- Lag (1988:97) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
- Förordning (1988:1215) om förfarandet hos kommunerna, förvaltningsmyndigheterna och domstolarna under krig eller krigsfara m.m.
- Ransoneringslag (1978:268)
- Arbetsrättslig beredskapslag (1987:1262)
- Arbetstidslag (1982:673), Arbetstidsförordning (1982:901)
- Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30), riksdagsbeslut 15 december 2020
- Kollektivavtal för krigs- och beredskapstillstånd, KB-avtalet
- Säkerhetsskyddslag (2018:585)
- Säkerhetsskyddsförordning (SFS 2021:955)

Stödande dokument

Nedan redovisas planeringsinriktningar och underlag som behöver beaktas vid planering. Aktuella underlag finns på myndigheten för samhällsskydd och beredskaps hemsida⁴.

- Handlingskraft, MSB och Försvarsmakten. Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025, MSB2020-1 626 1-3
- Värnkraft - Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021-2025Ds 2019:8
- Allvarstid Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023Ds 2023:19
- Rätt person på rätt plats - offentliga aktörer: vägledning för krigsorganisation och krigsplacering, MSB1944 – april 2022
- Planeringsinriktning för civilt försvar och höjd beredskap för Jönköpings län
- Överenskommelse om kommunernas arbete med krisberedskap och civilt försvar 2018–2020 med revideringar till och med 2023, MSB 2022-15507, SKR 2022/00754
- Hotbildsunderlag i utvecklingen av civilt försvar, FOI Memo 5089 (typfall 1-4)
- Typfall 5: Utdragen och eskalerande gråzonsproblematik, FOI Memo 6338
- Säkerhetspolisens vägledningar för säkerhetsskydd (www.sakerhetspolisen.se)
- Totalförsvarets författningshandbok 2021/2022, Försvarsdepartementet

⁴ www.msb.se

- Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar. MSB 777 – oktober 2018
- Förutsättningar för krisberedskap och totalförsvar i Sverige 930/2011 upplaga 2021

Kommunens beredskapsplanering

Varje nämnd och bolagsstyrelse ska delta i arbetet med den övergripande beredskapsplaneringen. En beredskapsplan ska tas fram av respektive nämnd eller bolagsstyrelse som en del i beredskapsarbetet i fredstid och beredskapsplanen ska aktiveras när regeringen beslutar om höjd beredskap.

Beredskapsplanen ska:

- omfatta samtliga relevanta aspekter på den egna verksamheten och fungera som ett stöd när det gäller prioriteringar samt ge konkret vägledning till hur arbetet ska bedrivas
- utgå från den kommunövergripande krigsorganisationen och fördjupat beskriva den egna verksamhetens krigsorganisation, såväl i text som i ett organisationsschema samt innehålla en bemanningsplan
- avse såväl beredskapshöjningar efter hand som omedelbar övergång till högsta beredskap, minst omfatta följande områden:
 - Beredskapshöjning efter hand samt omedelbar övergång till högsta beredskap
 - Ledning och samband
 - Prioritering och minimikrav gällande samhällsviktig verksamhet och lagreglerad verksamhet
 - Krigsorganisation
 - Planering för tillkommande uppdrag för de nämnder och bolagsstyrelser som har utpekat ansvar
 - Bemanningsplan
 - Samverkan
 - Information/kommunikation externt och internt
 - Utbildning och övning
- uppdateras vid förändringar i den fredstida organisationen samt aktualitetsprövas en gång per år

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskydd är skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsklassificerade uppgifter. Säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) gäller för alla som bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller som omfattar förpliktande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2021:1) innehåller mer detaljerade bestämmelser som kompletterar lagstiftningen.

Säkerhetsskyddsanalys

Säkerhetsskyddslagen ställer krav på att en säkerhetsskyddsanalys ska genomföras och utifrån den vidta nödvändiga åtgärder som ska dokumenteras i en säkerhetsskyddsplan.

Säkerhetsskyddsanalysen är grunden för säkerhetsskydd och analysens resultat ska vara styrande för hur verksamheten planerar och vidtar relevanta säkerhetsskyddsåtgärder. En säkerhetsskyddsanalys ska genomföras vart annat år.

Säkerhetsanalysen ska tydliggöra vad som ska skyddas, mot vad och hur det ska skyddas. I säkerhetsskyddsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas, vem som är ansvarig för respektive åtgärd och inom vilken tid åtgärden ska vidtas. Säkerhetsskyddsåtgärderna delas in i tre områden; informationssäkerhet, personalsäkerhet och fysisk säkerhet.

Informationssäkerhet

Informationssäkerhet syftar till att skydda säkerhetsklassificerad information oavsett form och förekomst, elektronisk såväl som fysisk och ska förbygga att uppgifter röjs, ändras, görs otillgängliga eller förstörs. Det är inte begränsat till tekniska åtgärder utan gäller även för rutiner och beroende av en bra personalsäkerhet och relevanta utbildningar.

Centrala begrepp inom området är aggregerade och ackumulerade uppgifter. Aggregerade uppgifter innebär att flertalet olika typer av uppgifter samlas och tillsammans utgör ett nytt skyddsvärde. Ackumulerade uppgifter innebär en ökad volym av samma typ av uppgifter och dessa kan få ett högre skyddsvärde på grund av att det är en större samling av uppgifter.

Fysisk säkerhet

Fysisk säkerhet ska förebygga obehörigt tillträde till och skadlig inverkan på områden, byggnader och andra anläggningar eller objekt där säkerhetsklassificerade uppgifter finns eller där säkerhetskänslig verksamhet bedrivs. Fysisk säkerhet handlar grundläggande om att genom ett system av personal, rutiner, byggnads- och säkerhetsteknik ge en robust förmåga att upptäcka, försvåra och hantera olika typer av angrepp.

Personalsäkerhet

Personalsäkerhet består av tre delar, säkerhetsprövning, registerkontroll och utbildning. Utbildning ska säkerställa att de personer som deltar i säkerhetskänslig verksamhet har tillräcklig kunskap om säkerhetsskydd.

Säkerhetsprövning handlar om att förebygga att personer som inte är pålitliga ur en säkerhetssynpunkt deltar i en säkerhetskänslig verksamhet eller på annat sätt tar del av säkerhetsklassificerade uppgifter. Processen med säkerhetsprövning inleds när en person anställs eller på annat sätt ska delta i säkerhetskänslig verksamhet. En mer detaljerad

beskrivning av processen kring säkerhetsprövning finns i *Rutin för säkerhetsprövning*, antagen av säkerhetsskyddschefen.

Konsekvenskategorier

Säkerhetsskyddad verksamhet innebär en verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller en verksamhet som omfattas av ett för Sverige förpliktigande internationellt åtagande om säkerhetsskydd. I arbetet med säkerhetsskydd ska verksamheten identifiera anläggningar, objekt, system eller liknande verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet utifrån vilken typ av skada en antagonistisk handling medför. Identifieringen sker enligt följande konsekvenskategorier:

- *Skada för Sveriges yttre säkerhet.* Förmågan att upprätthålla nationellt försvar (territoriell suveränitet) samt Sveriges integritet, oberoende och handlingsfrihet (politisk självständighet)
- *Skada för Sveriges inre säkerhet.* Förmågan att upprätthålla och säkerställa grundläggande strukturer som det demokratiska statsskicket, rättsväsendet och den brottsbekämpande förmågan på nationell nivå. Handlar till stor del om att skydda särskilt kritiska anläggningar, funktioner och informationssystem
- *Skada på nationellt samhällsviktig verksamhet.* Verksamheter som rör leveranser, tjänster och funktioner som är nödvändiga för samhällets funktionalitet på nationell nivå. Återfinns till stor del inom sektorerna energiförsörjning, livsmedelsförsörjning, elektroniska kommunikationer, vattenförsörjning, transporter och finansiella tjänster
- *Skada för Sveriges ekonomi.* Verksamheter nödvändiga för den nationella betalförmågan och där en ekonomisk skada kan få negativa konsekvenser för Sveriges suveränitet, handlingsfrihet och oberoende
- *Skadegenererande verksamhet.* Verksamheter där antagonistisk handling medför direkt eller indirekt skada på andra säkerhetskänsliga verksamheter på nationell nivå genom påverkan på liv, hälsa och infrastruktur

Konsekvensnivå

Säkerhetskänslig verksamhet som identifierats tillhöra en konsekvenskategori ska graderas utifrån konsekvensnivåer:

- Nivå A: Synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet
- Nivå B: Allvarlig skada för Sveriges säkerhet
- Nivå C: Inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet
- Nivå D: Enbart ringa skada för Sveriges säkerhet

Säkerhetsklassificerade uppgifter

Säkerhetsklassificerade uppgifter utgörs av uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller som skulle ha omfattats av sekretess enligt den lagen, om den hade varit tillämplig.

Säkerhetsklassificerade uppgifter delas in i fyra säkerhetsklasser utifrån vilken skada för Sveriges säkerhet som kan uppstå om de röjs:

- Kvalificerat hemlig (synnerligen allvarlig skada)
- Hemlig (allvarlig skada)
- Konfidentiell (inte obetydlig skada)

- Begränsat hemlig (ringa skada)

Skyldigheter vid exponering av säkerhetskänslig verksamhet

Statliga myndigheter, kommuner och regioner som avser genomföra en upphandling och ingå avtal om varor, tjänster eller byggtreprenader ska säkerställa att det i ett säkerhetsskyddsavtal framgår hur kraven på säkerhetsskydd tillgodoses av leverantören.

Innan säkerhetskänslig verksamhet exponeras för en annan aktör behöver verksamhetsutövaren vidta åtgärder för att säkerställa att säkerhetsskyddet inte försämras vid exponeringen. I stora drag innebär detta att

- Identifiera berörda skyddsvärden
- Analysera dem
- Identifiera vilka säkerhetsskyddsåtgärder som behöver vidtas till följd av det planerade förfarandet
- Verksamhetsutövaren behöver också pröva om förfarandet är lämpligt med hänsyn till Sveriges säkerhet

Om det i upphandlingen förekommer säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell eller högre eller om upphandlingen i övrigt avser eller ger leverantören tillgång till säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet så måste ett säkerhetsskyddsavtal upprättas enligt vägledning från SÄPO.

Genom att ingå ett säkerhetsskyddsavtal förbinder sig leverantören att uppfylla ställda säkerhetsskyddskrav. En av de viktigaste säkerhetsskyddsåtgärderna är att säkerhetsskyddsavtalet ska utgöra en grund för att besluta om vilka anställningar eller annat deltagande hos leverantören som ska placeras i säkerhetsklass. Verksamhetsutövaren har ansvaret att kontrollera att leverantören följer säkerhetsskyddsavtalet.

Satsningar och planering inom civil beredskap under 2024-2027

Nedanstående satsningar ska genomföras av respektive förvaltning i berörda nämnder och beaktas i den årliga budgetprocessen. De utgår från sårbarheterna som identifierats i kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA) och i kontinuitetshanteringen som utgör en del av RSA-arbetet. Satsningarna syftar till att öka kommunens förmåga att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser och höjd beredskap.

Följande satsningar ska genomföras under mandatperioden 2024-2027:

- Planlägga och skapa rutiner för kommunens trygghetspunkter, samt öva nödvändig personal (KS, FOK)
- Upprätta och ajourhålla planer för inkoppling av reservkraft, nödvatten samt bränsleförsörjning av reservkraft i samband med elavbrott, samt öva nödvändig personal (KS)
- Genomföra kontinuitetshantering avseende samhällsviktig verksamhet i samtliga förvaltningar, varje mandatperiod (samtliga nämnder)
- Upprätta en plan för räddningstjänst under höjd beredskap (KS)
- Upprätta en krigsorganisation och tillse att tillräckligt antal medarbetare finns tillgängliga under höjd beredskap (KS)
- Uppfylla kommande överenskommelser och lagstiftningar inom området civil beredskap (samtliga nämnder)
- Verka för en utvecklad privat-offentlig samverkan inom civil beredskap (KS)
- Fortsatt arbeta för att etablera förmågan att producera fjärrvärme vid driftstörning i ordinarie ledning. Detta för att bl.a. möjliggöra leverans av fjärrvärme till samhällsviktig verksamhet under avbrott. (KS)
- Stärka kommunens förmåga avseende säkerhetsskydd. (KS)
- Genomföra kompetenshöjning inom civil beredskap för utvalda befattningar inom kommunens organisation. (KS)

§ 112 Föreskrifter för avfallshantering June Avfall och Miljö AB

Diarienummer KS24/501

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att anta förslag till nya föreskrifter för avfallshantering för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Tidigare föreskrifter för avfallshantering ersätts därmed.

Beskrivning av ärendet

Gällande föreskrifter för avfallshantering behöver anpassas till förändringar i bolagets verksamhet samt till ny lagstiftning som träder i kraft 1 januari 2025. June Avfall och Miljö AB har tagit fram ett förslag till nya föreskrifter för avfallshantering i Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner. Samråd, utställning och granskning genomfördes under juni-juli 2024.

Föreskrifterna för avfallshantering innehåller bestämmelser och anvisningar för avfallshanteringen samt reglerar vilket ansvar och vilka skyldigheter olika aktörer har.

Förslaget till nya avfallsföreskrifter innehåller bland annat följande ändringar:

- Bolaget avser att införa digital nyckelhantering i låsta avfallsutrymmen för att kvalitetssäkra och förbättra säkerheten kring nyckelhantering.
- Insamling av spillfett och frityrolja sker på några av bolagets sortergårdar.
- Textilavfall ska sorteras ut separat och lämnas på bolagets sortergårdar.
- Fiskeredskap ska sorteras ut separat och lämnas på bolagets sortergårdar.

Nya avfallsföreskrifter för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner

Sammanfattning

Enligt 15 kap. 41 § miljöbalken ska det för varje kommun finnas en renhållningsordning som antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen består av en avfallsplan och lokala avfallsföreskrifter. Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner har en gemensam renhållningsordning vilken fastställs av kommunfullmäktige i respektive kommun. Nuvarande renhållningsordning antogs i november 2022 och gäller sedan 1 januari 2023. Därefter har avfallsföreskrifterna reviderats under 2023 och gäller sedan 1 januari 2024.

Innan kommunfullmäktige antar en renhållningsordning ska kommunen enligt 15 kap. 42 § miljöbalken på ett lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av renhållningsordningen. Kommunen ska även ställa ut förslaget till renhållningsordning för granskning under minst fyra veckor.

Gällande avfallsföreskrifter behöver anpassas till förändringar i bolagets verksamhet samt till ny lagstiftning som träder i kraft 1 januari 2025. Samråd, utställning och granskning genomfördes under juni-juli 2024. Under samrådstiden inkom 17 yttranden. Dessa har sammanställts och kommenteras i en samrådsredogörelse (se bilaga 2 till tjänsteskrivelsen). Av samrådsredogörelsen framgår att några mindre ändringar har gjorts i avfallsföreskrifterna efter samrådet.

Beslutsunderlag

June Avfall & Miljö AB:s Tjänsteskrivelse 2024-09-23

Bilaga 1: Förslag till föreskrifter för avfallshantering inkl. bilaga

Bilaga 2: Samrådsredogörelse

Förslag till beslut

- Styrelsen föreslås fatta beslut om att ställa sig bakom förslag till nya avfallsföreskrifter för Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner.

Bakgrund

Avfallsföreskrifterna innehåller bestämmelser och anvisningar för avfallshanteringen samt reglerar vilket ansvar och vilka skyldigheter olika aktörer har.

Nuvarande avfallsföreskrifter antogs av kommunfullmäktige i respektive kommun under november 2023 och gäller från och med 1 januari 2024. De nyligen antagna

avfallsföreskrifterna behöver dels anpassas till förändringar i bolagets verksamhet och dels anpassas till kommande lagstiftning.

Förslaget till nya avfallsföreskrifter innehåller bland annat följande ändringar:

- Bolaget avser att införa digital nyckelhantering i låsta avfallsutrymmen för att kvalitetssäkra och förbättra säkerheten kring nyckelhantering.
Avfallsföreskrifterna behöver i samband med det förtydligas med information om att avfallsutrymmen måste vara upplåsta vid hämtningstillfället eller försedda med bolagets digitala lås.
- Insamling av spillfett och frityrolja sker på några av bolagets sortergårdar.
Avfallsföreskrifternas sorteringsbilaga behöver uppdateras med information om detta.
- Textilavfall ska sorteras ut separat och lämnas på bolagets sortergårdar.
Avfallsföreskrifternas sorteringsbilaga behöver uppdateras med information om detta.
- Fiskeredskap ska sorteras ut separat och lämnas på bolagets sortergårdar.
Avfallsföreskrifternas sorteringsbilaga behöver uppdateras med information om detta.

Samråd, utställning och granskning genomfördes under juni-juli 2024. Under denna tid ställdes förslaget till nya avfallsföreskrifter ut på en plats i vardera kommun (Juneporten i Jönköping, biblioteket i Habo och kommunhuset i Mullsjö) och skickades till 90 remissinstanser. Under samrådstiden inkom 17 skriftliga yttranden. Dessa har sammanställts och kommenteras i en samrådsredogörelse (se bilaga 2 till tjänsteskrivelsen). Av samrådsredogörelsen framgår att några mindre ändringar har gjorts i avfallsföreskrifterna efter samrådet.

Hanna Friman

*Verksamhetsutvecklare
June Avfall & Miljö*

Caroline Svensson

*Utvecklingschef
June Avfall & Miljö*

§ 113 Avfallstaxa 2025

Diarienummer KS24/500

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna avfallstaxa 2025 enligt det förslag som June Avfall och Miljö AB har tagit fram.

Beskrivning av ärendet

Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner har ett gemensamt avfallsbolag, June Avfall och Miljö AB. Bolaget har i uppdrag att ta fram förslag till avfallstaxor för 2025 för hushållen i ägarkommunerna. Under 2025 ser bolagen helårseffekten av införandet av fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar för alla småhus och fritidshus. Införandet genomfördes under hösten 2024 och medför en rad kostnadsökningar och uteblivna intäkter från dyrare abonnemang som avslutats. Samtidigt medför införandet av FNI ökade intäkter i form av ersättning till Naturvårdsverket. För att nå ett resultat före skatt på 0 kronor, i 2025 års budget, föreslår bolaget oförändrade avfallstaxor.

En utblick mot 2026 och framåt visar på ökande drifts- och avskrivningskostnader kommande år.

Bolaget har tidigare överskott som över tid ska återföras till taxekollektivet. Genom att budgetera med negativt resultat, som täcks upp av de tidigare överskotten, kan överskotten successivt återföras.

Inför 2025 finns ett antal kända faktorer som ökar bolagets kostnader. Dessa inkluderar bland annat ökade behandlingskostnader, ökade kostnader för löner och pensionsavsättningar men framförallt ökade avskrivnings- och räntekostnader. Utöver dessa finns osäkerheter, framförallt avseende prisutvecklingen på material och drivmedel, som kan komma att innebära ytterligare kostnadsökningar.

Samtidigt som bolaget ser kostnadsökningar på många poster under 2025 kommer även en betydande kostnadsavlastning.

Från och med första januari 2024 övergick insamlingsansvaret för förpackningar till Sveriges kommuner. Det ekonomiska ansvaret ligger dock kvar på de företag som sätter förpackningar på marknaden genom produktansvar. Den ekonomiska ersättning från producentansvarsorganisationerna till kommunerna som tillfaller June Avfall

och Miljö AB under 2025 beräknas öka med 4,6 miljoner kronor jämfört med budget 2024.

Underlag för styrelsebeslut avseende avfallstaxor för 2025

Sammanfattning

Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner har ett gemensamt avfallsbolag, June Avfall & Miljö AB. Bolaget har i uppdrag att ta fram förslag till avfallstaxor för 2025 för hushållen i ägarkommunerna. Under 2025 ser vi helårseffekten av införandet av fastighetsnära insamling (FNI) av förpackningar för alla småhus och fritidshus, ett införande som genomfördes under hösten 2024. Införandet medför en rad kostnadsökningar och uteblivna intäkter från dyrare abonnemang som avslutats. Samtidigt medför införandet ökade intäkter i form av ersättning från Naturvårdsverket. En utblick mot 2026 och framåt visar på ökande drifts- och avskrivningskostnader kommande år.

Bolaget har tidigare överskott som över tid ska återföras till taxekollektivet. Genom att budgetera med ett negativt resultat, som täcks upp av de tidigare överskotten, kan överskotten successivt återföras.

För att nå ett resultat före skatt på 0 kr, i 2025 års budget, föreslås oförändrade avfallstaxor, tillsammans med en återföring av tidigare överskott på 12,4 Mkr.

Några nya taxeslag är tillagda i avfallstaxan 2025 utifrån att nya tjänster införs.

Beslutsunderlag

June Avfall & Miljö AB:s Tjänsteskrivelse 20241001
Bilaga 1: Avfallstaxa 2025

Förslag till styrelsen

- att styrelsen godkänner förslag till nya taxor enligt bifogad Avfallstaxa 2025 för Jönköping, Habo och Mullsjö kommun.

- att styrelsen föreslår kommunfullmäktige i Jönköping, Habo och Mullsjö kommuner att fatta beslut om taxor i enlighet med bifogad Avfallstaxa 2025.

Bakgrund

June Avfall & Miljö AB bildades med avsikten att samordna avfallshanteringen i de tre ägarkommunerna. Taxorna i ägarkommunerna är i förslaget utformade enligt principen att om en produkt eller tjänst erbjuds i kommunen så är avgiften densamma i samtliga kommuner.

Taxekonstruktion

Avfallsavgiften ska täcka kommunens hela kostnad för avfallshanteringen vad gäller avfall under kommunens ansvar. Kommunen måste då upprätta en avfallstaxa med avgifter för de tjänster som ingår i det kommunala avfallsansvaret. Eventuella överskott från avfallshanteringen ska återföras till taxekollektivet genom ett lägre taxeuttag över tid.

Kommande kostnadsökningar

2024 övergick ansvaret för insamling av förpackningar till Sveriges kommuner. Samtidigt trädde krav på utsortering av matavfall i kraft. Som ett led i detta har bolaget bytt abonnemang för de småhus- och fritidshuskunder som tidigare inte haft FNI i fyrfack. Detta har medfört investering i nya kärl samt behov av utökning av fordon och personal eftersom FNI fyrfack, med två kärl i stället för ett, innebär fler hämtningstillfällen per kund. Dessutom har företagets intäkter minskat eftersom de dyrare abonnemangsformerna osorterat och sortera mat- och restavfall har utgått och ersatts av den billigare abonnemangsformen FNI fyrfack. Dessa nya kostnader och uteblivna intäkter påverkar resultatet med helårseffekt 2025.

Inför 2025 finns ett antal kända faktorer som ökar bolagets kostnader. Dessa inkluderar bland annat ökade behandlingskostnader, ökade kostnader för löner och pensionsavsättningar, men framför allt ökade avskrivnings- och räntekostnader. Utöver dessa finns osäkerheter, framför allt avseende prisutvecklingen på material och drivmedel, som kan komma att innebära ytterligare kostnadsökningar.

Kommande kostnadsavlastningar

Samtidigt som bolaget ser kostnadsökningar på många poster under 2025 kommer även en betydande kostnadsavlastning.

Från och med första januari 2024 övergick samlingsansvaret för förpackningar till Sveriges kommuner. Insamlingen innefattar både fastighetsnära insamling och insamling via återvinningsstationer (ÅVS). Det ekonomiska ansvaret ligger dock kvar på de företag som sätter förpackningar på marknaden genom producentansvar. Den ekonomiska ersättning från producentansvarsorganisationerna till kommunerna som tillfaller June Avfall & Miljö 2025 beräknas till 42,3 Mkr, en ökning med 4,6 Mkr jämfört med budget 2024.

Återföring av tidigare överskott

Bolagets tidigare överskott från avfallsverksamheten ska, enligt lag, återföras till taxekollektivet. Återföringen av överskottet kan genomföras successivt genom ett lägre taxeuttag. Överskottet per 2023-12-31 är 29,4 Mkr. Återföring 2025 budgeteras till 13 Mkr.

Utblick mot 2026 och framåt

Utöver inflationsdrivna, förväntade, kostnadsökningar ser bolaget två större kostnadsposter som kommer påverka bolagets ekonomi de kommande åren.

Byggandet av ny sortergård i Habo medför avskrivningskostnader med påverkan 2026 och framåt.

Bolagets räntekostnader kommer att öka med start 2025. Det beror främst på att flera lån förfaller och måste tecknas om till nya betydligt högre räntor, dels behöver bolaget på sikt ta upp nya lån för att finansiera de investeringar som krävs i kärl, fordon och Habo sortergård.

Från och med 2027 ska alla flerbostadshus ha infört fastighetsnära insamling av förpackningar. Utredning om hur denna insamling ska hanteras pågår. Beroende på vägval i frågan kan investeringsbehov i kärl och bilar, utökad verksamhetsyta, samt ökade kostnader för bland annat personal och drivmedel, påverka resultatet från 2027 och framåt. Kostnaderna ska ses i relation till ökade intäkter i form av ersättning från producentansvarsorganisationerna via Naturvårdsverket. Indikationer från kommuner med utbyggd insamling av förpackningar vid flerbostadshus pekar dock på att bolaget initialt inte kommer erhålla full kostnadstäckning genom ersättningen.

Sammantaget pekar detta på behov av ett ökat taxeuttag från och med 2026. Genom att fortsätta med en successiv återföring av överskottet, samtidigt som taxenivån gradvis kan anpassas, kan kraftiga taxeökningar från ett år till ett annat undvikas.

Nyheter i avfallstaxan

Inför 2025 införs maxtaxa för hämtning av restavfall i container för kunder i detaljhandeln. Genom att certifiera aktörer på marknaden som redan idag ofta har restavfallscontainer hos verksamheter i detaljhandeln, tillser vi att även restavfall under kommunalt ansvar kan samlas in i samma container. På så vis behöver kunden inte ha dubbla tjänster för både verksamhetsavfall och kommunalt avfall samtidigt som miljönyttan är god eftersom transporterna minskar när allt avfall kan hanteras med samma bil.

Inför 2025 införs maxtaxa för hämtning av spillfett i fat. Spillfett är ett kommunalt avfall och genom att certifiera aktörer på marknaden att hämta avfallet direkt hos kund, och samtidigt fastställa en maxtaxa för avfallshämtningen, säkerställs att ägarkommunerna uppfyller kraven i renhållningsansvaret.

Inför 2025 erbjuds FNI i fyrpack till mindre flerbostadshus (oftast ombyggda villor). Tjänsten erbjuds till kunder efter dialog med June Avfall & Miljö och under förutsättning att den passar kundens förutsättningar avseende avfallsmängder och avfallsutrymmen.

2025 tas abonnemangsformerna *osorterat* och *sortera mat- och restavfall* bort. Eftersom små- och fritidshuskunder som tidigare haft dessa tjänster nu har FNI fyrpack, och flerbostadshus nu har separata tjänster för restavfall och matavfall, är tjänsterna urfasade.

Berörda taxor

De nya taxorna träder i kraft 1 januari 2025. Taxeförslaget berör följande taxor:

- **Fast avgift**, denna taxa ska täcka all administration, information samt kostnader för sortergårdar i området. Samtliga aktiva hushåll betalar den fasta avgiften.
- **Rörlig avgift**, denna taxa gäller den fastighetsnära hämtningen av hushållsavfall i kärl. Taxan beror på vilket abonnemang som valts, samtliga aktiva hushåll ska ha ett rörligt abonnemang.
- **Slamtaxa**. Taxan för tömning av enskilda avlopp, trekammarbrunnar och reningsverk i samfälligheter.
- **Taxa för latrintömning**. Taxa för utkörning, inhämtning och behandling av latrin i separata kärl/tunnor.
- **Taxa för containertömning**. Taxa för utkörning, inhämtning och behandling av avfall i container.
- **Taxa för djupbehållare**. Taxa för tömning av djupbehållare och andra bottentömmande behållare som töms med kranbil. Tjänsten erbjuds flerbostadshus och verksamheter.
- **Taxa för trädgårdsavfallstömning**. Trädgårdsavfall kommer inte att erbjudas Habo och Mullsjö under 2025.
- **Maxtaxa för returpapper**. Maxtaxa för insamling av returpapper hos flerbostadshus och verksamheter. Maxtaxan avser högsta avgift per tömningstillfälle som auktoriserade entreprenörer kan ta ut av kunden.
- **Taxa för hämtning av farligt avfall och elavfall**. Taxa insamling av farligt avfall och elavfall vid småhus och flerbostadshus.
- **Maxtaxor**. Bolaget har auktoriserat entreprenörer för hämtning av flera avfallstyper; hämtning av grovavfall, hämtning av bygg- och rivningsavfall, hämtning av fettavskiljarslam och spillfett samt fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper vid flerbostadshus. Maxtaxan avser högsta avgift per hämtning som auktoriserade entreprenörer kan ta ut av kunden.

Nya taxor 2025

- **Taxa för FNI fyrfack för mindre flerbostadshus**. Taxan erbjuds efter dialog med June Avfall & Miljö där förutsättningar avseende avfallsutrymme och avfallsmängd är lämpliga.
- **Maxtaxa för restavfall i detaljhandeln**. En maxtaxa för insamling av restavfall i container hos kunder i detaljhandeln. Maxtaxan avser högsta avgift per tömningstillfälle som auktoriserade entreprenörer kan ta ut av kunden.

Taxor för tilläggstjänster

Vad gäller taxor för tilläggstjänster så har bolaget tagit hänsyn till förutsättningar att kunna hämta avfallet och hur tex, vikter och avstånd påverkar rutter och tidsåtgång samt hur stor avfallsmängd som uppstår.

Exempel på tilläggstjänster: Dragavstånd, placeringstillägg, felsorteringsavgift, extrahämtning av kärl, avgift vid överfullt kärl, etc

Daniela Hammer

VD

Kristoffer Krantz

Marknadschef

§ 115 Svar på motion om att införa fixartjänst för pensionärer och personer med funktionsnedsättning

Diarienummer KS24/176

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Morgan Malmberg (HD) har lämnat in en motion med förslag att införa en kostnadsfri fixartjänst i Habo kommun för pensionärer och personer med funktionsnedsättning. Syftet med tjänsten är framförallt är förebygga fallolyckor, bryta isolering och psykisk ohälsa.

Ärendet har remitterats till socialnämnden som lämnat följande svar.

2006 inkom en motion om att utreda införande av en motsvarande gratis fixartjänst för pensionärer i Habo. Socialnämnden konstaterade då att det inte är en uppgift för socialnämnden. Kommunfullmäktige beslutade 2006 att bifalla motionen och att ge socialnämnden ansvaret för fixartjänsten samt att genomföra en uppföljning efter ett år. Fixartjänsten riktade sig till personer över 67 år. Uppföljningen efter ett år visade att personerna som tog del av tjänsten utgjorde tre till fyra procent av målgruppen samt att de som återkopplade var mycket nöjda. Tjänsten finansierades genom nystartjobb via arbetsförmedlingen, så kallat plusjobb inom Habo kommun. Kommunstyrelsen beslutade 2007 att inte anslå medel för att ge tillsvidareanställningar till de som hade plusjobb. Medel saknades därför till att förlänga fixartjänsten.

Fixartjänster ingår inte i socialnämndens ansvar som en del i hemtjänstens arbetsuppgifter. I Habo finns etablerade företag som utför sådana tjänster som motionären ger exempel på i motionen. Behovet av fixartjänst ska därför anses vara tillgodosett genom möjligheten att kunna anlita privata aktörer.

Socialnämnden tror inte att en fixartjänst kan tillgodose behoven av att bryta social isolering och motverka psykisk ohälsa. Socialnämnden har beviljats statsbidrag för att arbeta med att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre i ordinärt boende. En kartläggning har gjorts i socialförvaltningen kring hur nuläget ser ut och förslag finns på metod, struktur och arbetssätt. Genom att till exempel erbjuda hälsosamtal kan ensamhetsproblematik och andra hälsorelaterade tillstånd identifieras så att personer kan erbjudas sociala,

kulturella eller fysiska aktiviteter som känns meningsfulla och som främjar samhörighet och delaktighet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår socialnämnden att motionen avslås (SN 2024-09-25 § 60) vilket även arbetsutskottet föreslår (KSAU 2024-10-29 § 98).

Kommunstyrelsens behandling

Hans Jarstig (KD) säger att fixartjänst är ingen verksamhet som ligger inom socialnämndens ansvarsområde och yrkar bifall till arbetsutskottets förslag att avslå motionen.

§ 60 Svar på motion om att införa fixartjänst för pensionärer och personer med funktionsnedsättning

Diarienummer SN24/111

Beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att avslå motionen.

Beskrivning av ärendet

Habodemokraterna har genom Morgan Malmborg (HD) lämnat in en motion till kommunfullmäktige med förslag att införa en kostnadsfri fixartjänst i Habo kommun för pensionärer och personer med funktionsnedsättning. Syftet med tjänsten är framförallt är förebygga fallolyckor, bryta isolering och psykisk ohälsa. Motionen har remitterats till socialnämnden för yttrande senast den 30 september.

Förslag till yttrande:

2006 inkom en motion om att utreda införande av en motsvarande gratis fixartjänst för pensionärer i Habo. Socialnämnden konstaterade då att det inte är en uppgift för socialnämnden. Kommunfullmäktige beslutade 2006 att bifalla motionen och att ge socialnämnden ansvaret för fixartjänsten samt att genomföra en uppföljning efter ett år. Fixartjänsten riktade sig till personer över 67 år. Uppföljningen efter ett år visade att personerna som tog del av tjänsten utgjorde tre till fyra procent av målgruppen samt att de som återkopplade var mycket nöjda. Tjänsten finansierades genom nystartjobb via arbetsförmedlingen, så kallat plusjobb inom Habo kommun. Kommunstyrelsen beslutade 2007 att inte anslå medel för att ge tillsvidareanställningar till de som hade plusjobb. Medel saknades därför till att förlänga fixartjänsten.

Fixartjänster ingår inte i socialnämndens ansvar som en del i hemtjänstens arbetsuppgifter. I Habo finns etablerade företag som utför sådana tjänster som motionären ger exempel på i motionen. Behovet av fixartjänst ska därför anses vara tillgodosett genom möjligheten att kunna anlita privata aktörer.

Socialnämnden tror inte att en fixartjänst kan tillgodose behoven av att bryta social isolering och motverka psykisk ohälsa. Socialnämnden har beviljats statsbidrag för att arbeta med att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre i ordinärt boende. En kartläggning har gjorts i förvaltningen kring hur nuläget ser ut och förslag finns på metod, struktur och arbetssätt. Genom att till exempel erbjuda hälsosamtal kan ensamhetsproblematik och andra

hälsorelaterade tillstånd identifieras så att personer kan erbjudas sociala, kulturella eller fysiska aktiviteter som känns meningsfulla och som främjar samhörighet och delaktighet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår socialnämnden att kommunfullmäktige beslutar att avslå motionen.

Beslutet skickas till
Kommunfullmäktige



TILL HABO KOMMUNFULLMÄKTIGE:

Motion Fixar Malte

Pensionärer och personer med funktionsnedsättning bör beredas möjlighet erhålla kostnadsfri fixartjänst. Nu kostar det 400 SEK att byta ett lysrör via Habobostäder. Syftet med en sådan tjänst är framförallt att förebygga fallolyckor, bryta isolering och psykisk ohälsa.

Exempel på lämpliga arbetsuppgifter:

- Byte av glödlampor, proppar och batterier i brandvarnare
- Upphängning av gardiner
- Smörja lås och dörrar
- Flyttning av möbler

Vi Habodemokrater yrkar:

Att en kostnadsfri fixartjänst införs i Habo Kommun för pensionärer samt personer med funktionsnedsättning.

Habo 2024-03-18

Morgan Malmberg
Morgan Malmberg

Avsägelse för förtroendevald**✓ 1. Uppgifter förtroendevald****Kontaktuppgifter****För- och efternamn**

Hans Jarstig

E-postadress

Hans.Jarstig@habokommun.se

Notifieringar

E-post

Ange partipolitisk tillhörighet

Kristdemokraterna

Vilket/vilka uppdrag avsäger du dig?

Undertecknad avsäger sig följande uppdrag fr.o.m. 1/1 2025

- Kommunalråd 50%
- Kommunstyrelsens arbetsutskott
- Kommunstyrelsen
- Ordförande Folkhälsorådet

Avsägelse för förtroendevald**✓ 1. Uppgifter förtroendevald****Kontaktuppgifter****För- och efternamn**

Zeljka Axelsson

E-postadress

Zeljka.axelsson@hotmail.com

Notifieringar

E-post

Ange partipolitisk tillhörighet

Kristdemokraterna

Vilket/vilka uppdrag avsäger du dig?

Avsäger mig uppdraget som ledamot i Barn- och utbildningsnämnden BUN

§ 70 Information om rapportering av ej verkställda beslut - kvartal 3 2024

Diarienummer SN24/49

Beslut

Informationen läggs till handlingarna.

Beskrivning av ärendet

Kommuner ska inom skälig tid verkställa sina beslut om bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL) och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Om ett beslut inte verkställts inom tre månader ska kommunerna rapportera detta till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Kommunerna rapporterar kvartalsvis. Om IVO bedömer att den enskilde har fått vänta oskäligt länge på att ett beslut ska verkställas kan myndigheten ansöka om utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Socialnämnden ska fortsätta att rapportera ett ej verkställt beslut tills beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning, så kallad återrapportering. Nämnden kan när som helst rapportera att ett beslut har verkställts.

Socialnämnden har för tredje kvartalet 2024 rapporterat till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om fem gynnande beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen samt ett beslut enligt 9 § LSS som ej verkställts inom tre månader från beslutsdatum.

Beslutet skickas till
Kommunfullmäktige
Kommunrevisionen



Till
Socialnämnden

Information om rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS – tredje kvartalet 2024

Socialnämnden har för tredje kvartalet 2024 rapporterat till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om fem gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL samt ett beslut enligt 9 § LSS som ej verkställts inom tre månader från beslutsdatum (Tabell 1).

Kön	Tidigare rapporterat	Beviljad insats	Dagar från beslut till rapporterings-tillfället	Notering
M	Kvartal 2 2024	Kontaktperson (SoL)	266	Annat skäl. Vårdnadshavare tackat nej till förslagen kontaktperson. Vill avvakta verkställighet till efter sommaren.
K	Kvartal 2 2024	Kontaktfamilj (SoL)	223	Annat skäl. Vårdnadshavare tackat nej till föreslagen kontaktfamilj. Avslutat 2024-09-30.
M	Kvartal 2 2024	Kontaktperson (SoL)	186	Resursbrist. Har inte hittat lämplig kontaktperson. Har även annat stöd.
K		Hemtjänst (SoL)	112	Annat skäl. Sökande har tackat nej till hjälp men vill ha kvar beslut om behov uppstår.
M		Kontaktfamilj (SoL)	147	Resursbrist. Har inte hittat lämplig kontaktfamilj.
K		Stödfamilj (LSS)	109	Resursbrist. Har inte hittat lämplig stödfamilj.

Tabell 1

Sammanställning av tidigare rapporterade ej verkställda beslut

Förvaltningen har sammanställt rapporterade ej verkställda/avslutade beslut i Bilaga 1.

Pernilla Ekstrand
Förvaltningschef

Birgitta Johansson
IT-samordnare

Expedieras till
Kommunfullmäktige
Kommunrevisionen

Sammanställning av rapporterade ej verkställda beslut/avbrott i verkställighet enligt SoL och LSS

Bilaga 1

Beviljad insats	Lag- rum	kön		Beslutsdatum/ Avbrotts- datum	Dagar från beslutsdatum till rapporterings- tillfället	Rapporterings- tillfällen	Verkställt/ avslutat	Antal dagar från beslut till verkställt/avslutat	Notering
		k	m						
Följande beslut rapporterades 2024 kvartal 2									
Kontaktperson	SoL		x	09/01/2024	174				
Kontaktfamilj	SoL	x		20/02/2024	131				
Kontaktperson	SoL		x	28/03/2024	94				
Följande beslut rapporterades 2024 kvartal 3									
Kontaktperson	SoL		x	09/01/2024	266	2024 kvartal 2			
Kontaktfamilj	SoL	x		20/02/2024	223	2024 kvartal 2	30/09/2024	223	
Kontaktperson	SoL		x	28/03/2024	186	2024 kvartal 2			
Hemtjänst	SoL	x		10/06/2024	112				
Kontaktfamilj	SoL		x	06/05/2024	147				
Stödfamilj	LSS	x		13/06/2024	109				

Medborgarförslag: Bygg en Biogasstation i Habo Kommun

Förslagets syfte:

Att etablera en biogasstation i Habo kommun för att stödja övergången till hållbara transportlösningar, minska koldioxidutsläpp och stärka kommunens arbete för att uppnå klimatmål.

Bakgrund:

Habo kommun har visat ett starkt engagemang för miljö- och hållbarhetsarbete genom sina initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser och öka användningen av förnybar energi. En viktig del av detta arbete är att stötta övergången till mer hållbara transportlösningar. Biogas, som ett förnybart och klimatsmart alternativ till fossila bränslen, kan spela en central roll i denna omställning.

I dagsläget finns det ett begränsat antal biogasstationer i regionen, vilket gör det svårt för invånare och företag som kör på biogas att hitta tillgång till bränslet. Genom att bygga en biogasstation i Habo skulle kommunen inte bara bidra till den lokala hållbarhetsarbetet, utan också ge invånarna och företagare möjlighet att använda ett renare och mer hållbart alternativ till bensin och diesel.

Förslag:

1. **Bygg en biogasstation** i Habo, strategiskt belägen vid en huvudväg eller nära Habo centrum, så att den är lättillgänglig för både privatpersoner och företag.
2. **Samarbeta med biogasproducenter och nätverksoperatörer** för att säkerställa att stationen har en stabil tillgång på biogas och att den kan betjäna både personbilar och tunga transportfordon.
3. **Inrätta ett informationsinitiativ** för att öka medvetenheten om biogasens fördelar och uppmuntra fler att byta till biogasdrivna fordon.
4. **Främja samarbete med lokala aktörer**, såsom bussbolag och företagsflottor, för att främja användningen av biogas inom kollektivtrafik och andra transporttjänster.
5. **Minska koldioxidutsläpp** och bidra till kommunens långsiktiga klimatmål genom att ge invånare och företag möjlighet att tanka ett miljövänligt alternativ.

Förväntade effekter:

- **Minskade utsläpp av växthusgaser:** Biogas är ett betydligt mer klimatvänligt alternativ än fossila bränslen, och genom att underlätta för fler att välja biogas minskar Habo kommun sin totala klimatpåverkan.
- **Främjande av hållbar trafik:** En biogasstation i Habo skulle kunna bidra till ökat intresse för biogasdrivna fordon, både bland privatpersoner och företag. Detta skulle stärka utvecklingen av en hållbar transportinfrastruktur i kommunen.
- **Ökad tillgång på förnybara bränslen:** Genom att bygga en biogasstation gör kommunen det enklare för invånare att välja biogas, vilket stärker omställningen till förnybar energi på lokal nivå.
- **Skapande av arbetstillfällen:** En ny biogasstation kan även skapa arbetstillfällen inom både drift och underhåll, samt bidra till utveckling av den lokala gröna ekonomin.

Slutsats:

Att bygga en biogasstation i Habo kommun skulle vara ett stort steg mot att göra kommunen mer hållbar och klimatvänlig. Genom att erbjuda ett tillgång till biogas, ett förnybart och klimatsmart bränsle, kan kommunen bidra till att minska utsläppen av växthusgaser och främja en mer hållbar transportsektor. Detta skulle vara en konkret åtgärd i linje med Sveriges och Habo kommuns miljömål och bidra till en grönare framtid.

Jag hoppas att Habo kommun ser värdet i detta förslag och tar nästa steg mot en mer hållbar och klimatsmart transportlösning.

Med vänlig hälsning,

[Redacted signature]

[Redacted text]

[Redacted text]

Snälla skicka sms istället för att ringa.

[Redacted text]

Vi vill ha biogasstation?

[Redacted text]

[Redacted text]